Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 51 (1243) ГОД XXIV БЕЛАСТОК 23 СНЕЖНЯ 1979 г. ЦАНА 1 зл.

З аўсёды, калі мне даводзіцца бачыць славутыя сакольскія тканіны — дываны, макаткі, дарожкі і іншыя вырабы, — мяне ўражваюць у іх дзве справы: арыгінальнае харастро і непраніклёная загадкавасць радаводу гэтай адной з самых старажытных на свеце тканіны. Вядома, уменне спалучаць колеры, узоры і формы ў непаўторнай прыгажосці цэласць — гэта вынік надзвычай тонкага пачуцця харастра, якімі валодаюць народныя ўмельцы, праяўленне іх прыродных мастацкіх талентаў. Але як вытлумачыць тое, што ўменне ткаць падвойныя тканіны выступае ў нашыя часы толькі ў двух процілеглых ад сябе месцах на зямной кулі: сярод некалькіх індзейскіх плямёнаў Сярэдняй Амерыкі і ў народаў каля Балтыйскага мора? А пры гэтым, каб загадка была яшчэ больш таямнічай, шведскія народныя ткачыхі называюць гэтую тканіну не інакш як — „руская тканіна“!

Дагэтуль лічылася, што самым жывым і найбольшым цэнтрам вырабу падвойных тканін на свеце з'яўляецца якраз наша Сакольшчына, а дакладней — мястэчка Янаў і яго ваколіцы. Аднак, калі ў лютым 1979 года Міністэрства культуры і мастацтва, ЦэПэЛіА, Беластоцкае таварыства культуры і Акруговы музей у Беластоку аб'явілі конкурс на падвойную тканіну, яго плён пераўзышоў усялякія спадзяванні. Заданнем конкурсу было: заахвоціць народных умельцаў паўночна-ўсходняй Польшчы працягваць колішнія традыцыі і развіваць выраб падвойных тканін, папулярызаваць іх мастацкія каштоўнасці, адкрываць новых умельцаў, выявіць для ЦэПэЛіА і музея новыя арыгінальныя ўзоры і гатовыя тканіны для пакупкі. На конкурс 66 народных умельцаў прадставіла 130 тканін! Пры тым з Беластоцкага ваяводства 47 удзельнікаў конкурсу дало 94 тканіны, з Ломжынскага 7 удзельнікаў — 14 тканін, з Сувальскага 6 удзельнікаў — 11 тканін, з Астраленцкага 3 удзельнікі — 6 тканін, з Сядлецкага 3 удзельнікі — 5 тканін. Цікава, што сярод конкурсных прац ёсць дываны Рэгіны Масэлбас з вёскі Васілёўкі каля Янава і Раймунда Складаноўскага з вёскі Туманкі каля Вышкава над Бугам Астраленцкага ваяводства, васьмідзесяцігадовай Дамінікі Буйноўскай з Бернграва ў Сядлецкім ваяводстве і васемнаццацігадовай Монікі Януцкай з Янава. З гэтага відаць,

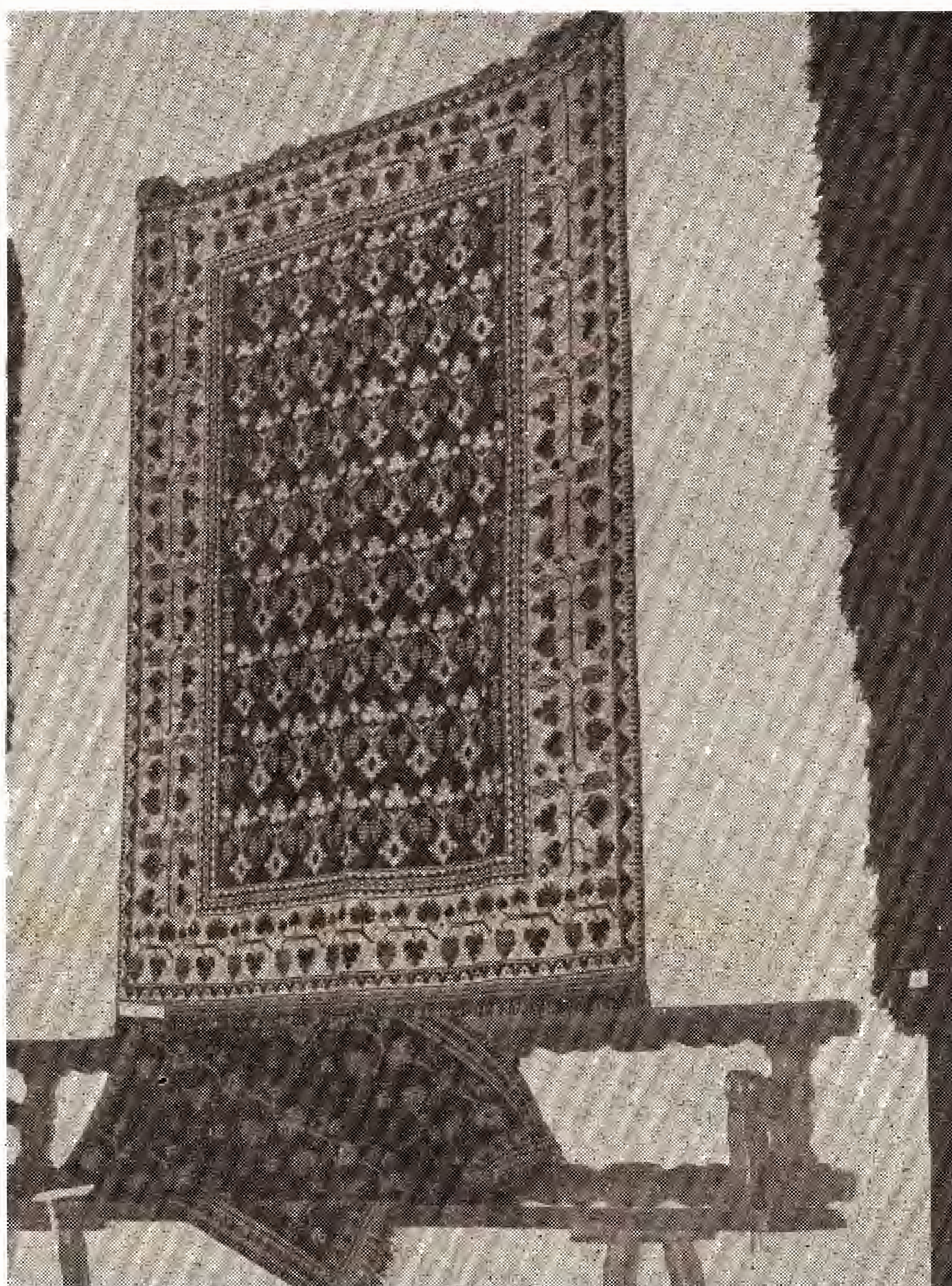
Падвойныя дываны: уверсе Монікі Януцкай з Габрылеўшчыны гміны Янаў, унізе на лаўцы — Бернарды Росць з Шацілаўкі гміны Карыцін.

ШТО МОЖНА ВЫТКАЦЬ?

Дыван Ядвігі Ляскоўскай з в. Ломы гм. Бомбля (III ўзнагарода).

што абсяг вырабу падвойных тканін даволі вялікі і выразна відаць яго далейшае расшырэнне. А калі іх тканнем займаюцца і маладыя і старыя, жанчыны і мужчыны — тады ёсць падставы гаварыць пра праўдзівейшае адраджэнне падвойнай тканіны.

З прадстаўленых на конкурс прац журы выбрала некалькі дзесяткаў самых цікавых, і Беластоцкі акруговы музей зрабіў у пяці залах Музея рэвалюцыйнага руху ў Беластоку (вул. Варшаўская 37) вялікую выстаўку іх. Узнагароджаных тканін было многа, аж некалькі дзесяткаў! Дзве раўназначныя першыя ўзнагароды заваявалі **Рэгіна Масэлбас і Раймунд Складаноўскі.** Затрымоўваюся перад дыванам Р. Масэлбас. На абрамленым далікатным матывам, у якім заўважаюццаператрансфармаваныя раслінныя элементы, цёмна-сінім фоне цагліастага колеру невялікія вострапаканечныя фігуркі. Нязжка разгадаць, што народная мастачка вычаравала тут халодную бездань неба з палаючымі ў ёй далёкімі зоркамі. Р. Складаноўскі на сакавітай зялёнай плошчы рассыпаў дробныя бардовыя пункты. Відаць, ткач-мастак даў волю тут сваім пачуццям і прадставіў луг цудоўны, усыпаны ірдзістым квеццем. І так можна было б чытаць усе працы, а кожная з іх запісана іншым апавяданнем. Запоўнены абшар вінаградными гронкамі і лісцем, бадай, адлюстроўвае пажаданне багацця і шчасця ў жыцці, птушачкамі-салавейкамі — радасці і весялосці.

Многа вялікіх малюнкаў з жыцця народных майстроў і іх суседзяў. На дыване Л. Рагалеўскай — вясковы падворак з хатай, студняй, сабачай будкай, сабакам на ланцужку, пасекай, стадкам быдла, гуртам авечак, самой гаспадыняй з кошычкам у руцэ і гаспадаром з граблямі за плячыма, а ўсё гэта вакол абведзена плоцікам акуратненькім, цераз яго перахіляюцца дрэўцы садовыя — не інакш: яблынькі, ігрушкі, сліўкі. У М. Януцкай і Р. Пузаноўскай на дыванах прадстаўлены вясельныя карагоды з маладой парай, музыкамі з гармонікамі, скрыпкамі і бубнамі, вазамі густа ўтыканымі смяючыміся ці спяваючымі вясельнікамі ў капялюшах, разбрыканымі конямі і вакол пышным садам-вінаградам. У Ф. Круповіч на дыване — працы ў полі: ратаі з плугамі і баронамі, сеўцы з сявенькамі, трактарысты на гонкіх трактарах, а ўсё гэта абсаджана кветкамі, на якіх гушкаюцца рассяваныя птушкі-салавейчыкі. З іх тхне душэўнай раўнавагай і жыццёвым аптымізмам, сельскім спакоем. Але побач з імі знаходзяцца і такія, што выказваюць нейкія бурлівыя перажыванні і душэўныя парывы. Так на дыване С. Карнай па густым кашлатым лесе ў розныя бакі імчацца чароды птушак-зданняў. Усё гэта нагадвае ней-

(Працяг на стар. 4)

ХРОНІКА

■ Справаздачна-выбарны сход гуртка БГКТ у Саколцы адбыўся 30 лістапада з удзелам намесніка старшыні ГП БГКТ Георгія Валкавыцкага. Пасля абмяркоўкі дзейнасці гуртка прысутныя выбралі праўленне з наступных асоб: старшыня — Аляксандр Юргель, намеснік старшыні — Яўген Аўгустынчык, скарбнік — Ірэна Андрацкая, члены праўлення — Аляксандр Рафаловіч і Ларыса Купрыянюк.

■ У склад праўлення ў Крушынянах (гміна Крынкі) увайшлі: Мар'ян Каханоўскі — старшыня, Ева Паплаўская — намеснік старшыні, Нікодым Макаль — сакратар, Аляксандр Паплаўскі — скарбнік. Ад імя ГП сход абслугоўвалі Міхась Шаховіч — журналіст „Нівы“ і Марыя Максімюк — інспектар ГП БГКТ.

■ На апошнім сваім сходзе праўленне гуртка БГКТ у Беластоку стварыла дзесяціасабовую арганізацыйную камісію да падрыхтоўкі навагодняга балю. Узначаліў яе член праўлення гуртка — Кастусь Масальскі.

■ 5 снежня сабраліся на справаздачна-выбарны сход члены гуртка БГКТ у беларускім ліцэі ў Гайнаўцы. Гурток гэты складаецца з навучэнцаў і настаўнікаў ліцэя. Налічвае ён 129 асоб. Пасля справаздачнага даклада, які быў прадстаўлены настаўнікам Аляксандрам Іванюком, прысутныя застанаўляліся над формамі далейшай дзейнасці. У дыскусіі было падкрэслена, што ў культурнай дзейнасці трэба выкарыстоўваць клуб БГКТ, які знаходзіцца па-суседску са школай. Звярталі ўвагу таксама на той факт, што створаны ў мінулым годзе вакальны калектыў у бягучым годзе будзе мець большую прафесіянальную дапамогу. Ліцэісты абавязаліся дапамагчы правесці справаздачна-выбарныя сходы ў гуртках БГКТ у тых вёсках, з якіх яны паходзяць. 63 навучэнцы ліцэя падпісалі на гэтым сходзе членскія дэкларацыі БГКТ. У склад новага праўлення выбраны: Аліна Юшкевіч — старшыня, Альжбета Харкевіч — намеснік старшыні, Галена Раманчук — сакратар, Галіна Койла — скарбнік, члены праўлення — Дзмітры Тыханюк і Яўгенія Пятрышык. Дэлегатамі на з'езд БГКТ выбраны: дырэктар ліцэя Уладзімір Сцепанюк і навучэнцы ліцэя Аліна Юшкевіч і Альжбета Харкевіч. У гэтым сходзе ўзяў удзел старшыня ГП БГКТ Мікалай Самоцік.

■ 6 снежня на справаздачна-выбарным сходзе ў Ласінцы (гміна Нарва) нашы сябры гаварылі аб патрэбе ў іх вёсцы стварэння мастацкага калектыву, аб неабходнасці арганізавання прыездаў у Ласінку харавых і тэатральных калектываў з беларускім рэпертуарам. На сходзе падпісала членскія дэкларацыі 19 асоб. У новавыбранае праўленне

(Працяг на стар. 2)

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ-79

Анна Стахіюк з Трасцянкі — трэцяе месца ў катэгорыі фальклорнай песні.

Фота Я. Целушэцкага.

(Працяг са стар. 1)

ХРОНІКА

гуртка ўвайшлі: Аліцыя Станька — старшыня і дэлегат на з'езд, Мікалай Раманюк — намеснік старшыні, Сцяпан Паскробка — сакратар, Аляксандр Пашко — скарбнік. Сход абслужыла інспектар ГП БГКТ Анна Ляшкевіч.

■ У Гарадзіску (гміна Нарва) бэгэкатоўцы дамагаліся часцейшых прыездаў у іх вёску прадстаўнікоў ГП БГКТ, і часцейшых спатканняў з літаратарамі з клуба „Белавежа". 25 асоб выказала жаданне ўступіць у рады БГКТ. Яны падпісалі членскія дэкларацыі. Новае праўленне складаецца з наступных асоб: Пётр Давідзюк — старшыня, Марыя Мінько — намеснік старшыні, Аляксандр Мінько — сакратар, Галіна Мінько — скарбнік. Сход абслужыла інспектар ГП БГКТ Анна Ляшкевіч.

■ Міхалоўскі гурток БГКТ выбраў новае праўленне, у склад якога ўвайшлі: Уладзімір Палецкі — старшыня, Янка Палоцкі — намеснік старшыні, Ніна Тарасевіч сакратар, Антон Саковіч скарбнік і дэлегат на з'езд. У сходзе ўзяў удзел старшыня ГП БГКТ Мікалай Самоцік.

■ 6 снежня адбыліся аўтарскія сустрэчы з Віктарам Шведам у Ласінцы ў школе і вясковым клубе і ў школе ў Нарве.

М. Х.

КАЛЯНДАР

455 гадоў назад
24.12.1524 пам. Васка да Гама, партугальскі мараплавец.

75 гадоў назад
24.12.1904 нар. А. Дудар (сапр. Дайлідовіч), беларускі паэт.

70 гадоў назад
27.12.1909 нар. Г. Яблонскі, старшыня Савета Дзяржавы ПНР.

* * * * * * * * *

25.12.1909 пецярбургская „Ніва", каментуючы першыя весткі аб саюзе балканскіх дзяржаў, пісала: Аб'яднанне Сербіі, Чарнагорыі і Балгарыі ў адзін саюз створыць на Балканах непарушную апору славянства, распараджаючайся маладой, патрыятычнай, дасканала ўзброенай арміяй у мільён штыкоў, якой поўнасцю дастаткова, каб цалкам паралізаваць ваеннае значэнне і ўсе агрэсіўныя намеры Аўстрыі.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 28 zł. 80 gr. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie nr 1153-201045-139-11.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 2160. Nakład 7.600 egz. S-2

МІНСКІЯ СУСТРЭЧЫ

Калі сярод сучасных беларускіх мастакоў мяне да глыбіні душы ўзрушае ў Міхаіла Савіцкага яго майстэрскае выяўленне маральнай перамогі бездапаможнай ахвяры над усясільным злачынствам, у Уладзіміра Басалыгі — выраз душэўнай моцы чалавека, то ў **Віктара Маркаўца** захапляе ўсхваленне працавітасці як самай адметнай чалавечай уласцівасці. Пры тым В. Маркавец не імкнецца прадстаўляць у сваіх карцінах неабдымнага плёну дзейнасці рук чалавечых, ён паказвае толькі рукі. Далікатныя і звітныя ў дзяўчат, моцныя і ўмелыя ў юнака-музыкі, вузлаватыя і пакарэжаныя доўгімі дзесяцігоддзямі нялёгкай працы ў старэчы-бабулькі. Лёгкія і трапяткія, цяжкія і знявечаныя яны то трымаюць рамантычны вянок з рамонкаў, то датыкаюцца да гуллівых струн, то падпіраюць узараную маршчынамі шчаку, то ўрэшце бязвольна спачываюць на недалужных старэчых каленях.

Віктар Маркавец.
Фота М. Гайдука.

Вытокі

Я ўчытваўся ў гатовыя ўжо або толькі пачатыя карціны, што В. Маркавец выцягваў з розных закуткаў майстэрні. Гэта была веснавая раніца. У вышэзныя вокны старой мінскай камяніцы на Нямізе напорыста лезла згорбленае ад цяжару квецця яблыневае голле, у майстэрню ўрываліся ашалелыя ад нектару пчолы. А ён углядаўся ў кожную сваю карціну з такой улюбёнасцю, якая ўласціва, здаецца, толькі селяніну, што лашчыць вокам уласны ўзараны загон, ці паэту, што ў тысячны ўжо раз перачытвае свой верш. І мне не давала спакою загадка, адкуль у Віктара Пятровіча такое захапленне, больш таго — абагатварэнне працавітасці.

— Паходжу я з настаўніцкай сям'і, — прыгадвае ён. — З пяці год цягалі мяне бацькі за сабою на розныя заняткі і працы з вучнямі. Найбольш жа круціўся я каля бацькі-дырэктара ў школьнай майстэрні тэхнічнага выхавання. А жылі мы спачатку на хутары каля Докшыц на Віцебшчыне. Пустка, ціш, спакой. Аднойчы зімою праз акно назіраў я зграю ваўкоў, што наведаліся на наш падворак. І гэта ж там упершыню ўбачыў я жывога праўдзівага мастака. З-за куста, затаіўшы дыханне, глядзеў я, як ён, седзячы на каменьчыку, робіць пэндзлікам нейкую замалёўку. Потым, калі мы пераехалі ў Докшыцы, і ўжо я хадзіў у пяты ці шосты клас, у нашай школе паявіўся малады настаўнік. Арганізаваў ён гурток жывапісу. Мы проста не вылазілі ад яго ні днём ні ноччу. Ён адкрыў нам свет! Выйдзем з ім, бывала, на ўрочышча Вытокі, дзе рэкі Вілія і Бярэзіна бяруць свой пачатак, і любуемся. Паверыце, у дзень мы малявалі па два эцюды, ад світанку і да цёмнай ночы не выпускалі з рук пэндзлікаў! Потым неслі ўсё гэта на выстаўку...

І далей магло б быць вельмі проста: сярэдняя і вышэйшая мастацкія школы, дыплом. Але аказалася, што В. Маркавец пасля пачатковай школы паступаў у мастацкае вучылішча ды не паступіў. Пайшоў вучыцца ў вячэрнюю школу для працуючых, а завочна займаўся ў народным універсітэце мастацтва ў Маскве, працаваў жа ў школе лабарантам: рыхтаваў матэрыял на тэхнічныя заняткі, рэчывы на хімічныя доследы, круціў кіно і т.п. Пасля заканчэння абедзвюх школ пайшоў настаўнічаць у сяло. Вучыў дзетак маляваць, а сам рыхтаваўся да экзаменаў у вышэйшую школу. У верасні 1965 г. ён ужо студэнт мастацкага факультэта Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута, з немалым вопытам у працы, сотнямі карцін, эцюдаў, замалёвак, а было яму тады ўсяго дзевятнаццаць год! На дыплом на заканчэнне шасцігадовай навукі ён прадставіў карціну „Беларускія нафтавікі". Замалёўкі да яе рабіў з натуры на буравых вышках па ўсім беларускім нафтавым басейне. Працы не шкадаваў. І выйшла ў яго з-пад

Працяг на стар. 4

В. Маркавец — „Свята ў Докшыцах".

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 23 XII — 6.50 RTSS i TTR — Mat. 7.20 Biologia. 7.55 Nasze spotkania. 8.10 Emerytury dla rolników. 8.20 Studio Sport. 8.55 Program dnia. 9.00 Teleranek oraz Tajemniczy Ogród. 10.20 Antena. 10.45 Pociągi i ludzie „Union Pacific" — franc. film dok. 11.40 Dziennik. 11.55 Rolnicze rozmowy. 12.20 Poranek symfoniczny dedykowany dzieciom. 13.15 Piórkiem i węglem. 13.35 Na arenach świata — ameryk. film rozr. 15.10 Losowanie Dużego Lotka. 15.20 Helena i mężczyźni — franc. kom. fab. Wyk.: Ingrid Bergman, Jean Marais, Mel Ferrer i inni. 16.40 Tropami mitów — odc. VI „Spadkobiercy Minosa". 17.20 Dawne dobre czasy — cz. III — Music Hall. 18.10 Decydujący Front — Na Wschód — film dok. radz. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Strachy — odc. III pt. „Gdzie oczy poniosą". 21.50 Studio Sport. 22.05 Na estradach świata — Rafaella Carra i jej goście. 23.00 Z muzyką prze lata.

Poniedziałek 24 XII — 9.00 Timur i jego drużyna — cz. II — radz. film fab. 15.25 Program dnia. 15.30 Dziennik. 15.40 Człowiek, Ziemia, Kosmos — udział Polski w badaniach kosmicznych. 16.10 Pierwsza gwiazdka — baśń prod. norweskiej. 17.45 Poradnik dobrych obyczajów — Obyczaj wigilijny. 18.20 Kolęda. 18.25 Organy Polskie — film dok. 18.55 Kolęda. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV — Leon Schiller — Pastorałka. 22.15 Wielki walc — ameryk. film fab. 23.55 Znane kolędy w wykonaniu zespołu „Nowi Singers".

Wtorek 25 XII — 8.55 Program dnia. 9.00 Podwodne miasto kapitana Nemo — film przygodowy prod. ang. 10.40 Koncert Życzeń. 11.20 Architektura drewniana w Polsce — Karczmy drewniane. 11.40 Knajpa na Piatnickiej — radz. film fab. 13.05 Recital piosenkarski. 13.20 Studio Sport. 14.05 Recital piosenkarski. 14.20 O czym szumią strumiany — spektakl. Wyk: Ewa Wiśniewska, Wieńczysław Gliński, Krzysztof Kowalewski i inni. 15.15 Tele-Echo — wydanie specjalne. 16.15 Muzyka małego ekranu. 16.45 Wielka Włóczęga — kom. franc. 18.45 Recital piosenkarski. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Potop — cz. I — film fab. Wyk: D. Olbrychski, M. Braunek, T. Łomnicki, K. Wichniarz i inni. 23.20 Muzyka małego ekranu — cz. II. 24.00 Kino Nocne — Lola colt — włoski western.

Środa 26 XII — 9.00 Rakieta na księżyc — kom. kostiumowa ang. 10.40 Kulig — spektakl muz. 11.35 W Starym Kinie — Tarzan i zielona bogini — film ameryk. 12.50 Tylko w Niedzielę. 13.00 Turniej cukierników. 13.35 Pamiętnik zza kulis sceny — Barbara Ludwiżanka. 14.15 Reportaż filmowy. 14.35 Losowanie Małego Lotka. 14.45 Centkiewiczowie — film dok. 15.15 Egzamin — program publ. 16.00 Pamiętnik z prerii — ameryk. film fab. 17.20 Poczet żon królów i książąt polskich — Bona. 17.50 Śląska gra Bonę — rep. 18.10 Świąteczna rewia — pr. rozr. Olgi Lipińskiej. 18.50 Piosenki. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Tylko w Niedzielę — cd. „Potop" — cz. II. 22.55 Kabaret Starszych Panów — Kaloryferia. 23.40 Studio Sport. 23.50 Pamiętnik Piotra Skrzyneckiego — z cyklu „Piwnica pod Baranami".

Czwartek 27 XII — 9.00 Fred, pies i inni — film fab. 15.55 Program dnia. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Czwartek TDC oraz III odc. filmu „Muszę ją ukryć". 17.30 Skarbiec. 17.55 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.25 Program Wojskowy. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Wariatka i Maigret — film z serii Komisarz Maigret — franc. film fab. 22.05 Pegaz. 22.50 Dziennik. 23.05 W minutę po premierze.

Piątek 28 XII — 15.25 Program dnia. 15.30 NURT — Pedagogika. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Dla dzieci: Kółko graniaste. 16.55 Magazyn Motoryzacyjny. 17.25 Dzień dobry w kręgu rodziny. 18.00 Saga rodu Rius — odc. X — hiszp. film tel. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Staroświecka komedia — radz. kom. fab. 22.05 Planeta Ziemia. 22.35 Dziennik. 22.50 Proscenium.

Sobota 29 XII — 12.45 Program dnia. 12.50 Radzimy rolnikom. 13.00 Obiektyw. 13.20 Dziennik. 13.30 Orbita. 14.00 Studio — 2. 18.50 Wyst. ambasadora Kuby. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Studio — 2. — „Znikający punkt" — angielsko-ameryk. film fab. Wyk: Barry Newman, Dean Jegger i inni. 22.10 Kino Nocne — „Niebezpieczne związki" — franc. film fab. W roli głównej Gerard Phillipe. (js)

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 21 XII — 7.35 Film fab. 13.30 Hokej. Finlandia — Kanada. 17.00 ZSRR — Czechosłowacja. 19.35 Koncert.
Sobota 22 XII — 14.30 Spektakl. 15.15 Nie do wiary. 16.15 Filmy animowane. 17.45 Film fab. 20.00 Koncert.
Niedziela 23 XII — 9.00 Film fab. 12.00 Spektakl. 16.00 Panorama międzynarodowa. 17.00 Boks. Narciarstwo (Puchar świata). 18.00 Klub podróżników. 19.35 Film muzyczny.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота 12.05 — 12.25 (UKF).

КІНО

Białowieża Dramat na polowaniu — radz. 25—26. Poza prawem — czes. 27—28. Wielki sen — ang. 29—30.
Bielsk Podl. Sanchez i jego dzieci — mek. 24. Dzięki Bogu już piątek — USA 25—26. Pojedynek o południowy szlak — jug. 27—28. Jesienna sonata — szwedz. 29—30.
Czeremcha Test pilota Pirxsa — pol. 25—26. Jorg Rotbeg — NRD 29—30.
Czyże Mały książę — USA. Bestia — pol. 26—30.
Gródek Rozdroża — rum. 29—30.
Hajnówka Kryjówka — NRD 24—25. Mistrz kierownicy ucieka — USA 26—28.
Michałowo Powrót Robin Hooda — ang. 25—26. Policja przygląda się — wł. 27—28. Wesela nie będzie — pol. 29—30.
Mielnik Agnieszka idzie na śmierć — wł. 26. Koronczarka — szwedz. 29—30.
Milejczyce Superekspres w niebezpieczeństwie — jap. 26. Czym mogę służyć — czes. 29—30.
Narew Prorok, złoto i siedmiogrodzianie — rum. Każdy ma swoje piekło — fr. 26—30.
Nurzec Koniec wakacji — pol. 25—26. Stawiam na trzynastkę — czes. 27—28. Przygody Picassa — szwedz. 29—30.
Orla Bilet powrotny — pol. Niech się boi — czes. 26—30.
Rajsk Melodie białych nocy — radz. Przełomy Missauri — USA 26—30.

МЕТАМАРФОЗА

Калісьці ездзіў па вёсках Шайко з Орлі і скупляў рознае староцце. Даваў за гэта селядцы, гаршкі, кубачкі, а за яйкі нават плаціў грашыма. І вось гэты Шайко сказаў: „Дай Божа мне той розум, што ў мужыка на порэшта" (значыць, на канцы — па ўсім ужо).

У тыя часы Шайко меў рацыю, бо сапраўды мужыка кожны „надуваў": і жыд, і паліцыянт, і гарадскі разумнік, і злодзей гарадскі (бо свой быў таксама мужыком). Але як жа ўсё гэта адышло ў далёкае і непаўторнае мінулае. Аж сэрца шчыміць, аж шкада, што нешта адышло беспаваротна. Аднак, калі добра падумаць, нічога нікуды не адышло, а толькі пераўтварылася. Каб бедны Шайко ўстаў з попелу, у які яго немцы ператварылі, то пабачыў бы, што цяпер мужык мае розум якраз тады, калі трэба, калі прыходзіць нагода для яго прымянення.

У чацвер зайшоў я на рынак, каб купіць нейкага мяса на суп. Бачу, у галях мяса — аж сталы трашчаць. І нават даступна. Толькі пры адным боксе народу цьма. Аказваецца, там ялавічына па 23 зл. (з косткай). Ды нізкай якасці. Пайшоў я далей. Там ялавічыны хоць адбаўляй. І высокай якасці. Толькі па 60 зл. за кг. Амаль без чаргі. Далей свініна па 140 зл. за кг і г.д. Думаю: „Э, брат, калі ёсць такі выбар, то я цяляцінкі пашукаю!" І пайшоў падглядаць ад клеткі да клеткі. Ёсць!

— Пачом у вас цяляціна?

— Гм, ці я ведаю? Рана прадаваў па сто сорак (я ўжо ў другую туру), а цяпер, калі возьмеце цэлую шынку, то аддам на сто дваццаць, а калі на кілаграмы, то па сто трыццаць.

— Зважце мне вось гэты кавалак.

У той момант падыйшоў да мяне знаёмы, прывітаўся, пару слоў замяніілі. Прадавец зважыў цяляцінку, загарнуў у паперу і сказаў ветліва: „Прашу, з вас сто трыццаць злотых".

Заплаціў я вызначаную ім цану, узяў цяляціну і пайшоў дамоў. Палажыў у халадзільнік, няхай будзе на два свабодныя дні жончынай працы (бо, як ведаеце, мая прафесія дазваляе быць свабодным, калі хачу). Жонка прыйшла з працы, а я, як дзіцё „А я цяляціны купіў, ага".

— Ну, цяляціны? А дзе ж ты яе дастаў?

— У галях колькі хочаш.

— І дарагая?

— А я ведаю? За той кавалак, што ў халадзільніку, заплаціў сто трыццаць.

Жонка падыйшла да халадзільніка, каб пабачыць, колькі яе там, і... выняла з халадзільніка кавалак тлустай, жоўтай ялавічыны..

Я вырачыў вочы: цяляцінка худая (як у нас гавораць, любыва) пераўтварылася ў тлустую старую ялавічыну.

Да сённяшняга дня не магу здагадацца, дзе адбылася метамарфоза: ці яшчэ ў руках мужыка-прадаўца, ці ў халадзільніку? Думаю, аднак, што ў галях.

З нізкім паклонам розуму мужыка, ды з пашанай да Рэдакцыі.

Васіль Петручук

ПІСЬМЕННІКІ Ў БЕЛАВЕЖСКАЙ ПУШЧЫ

Белавежскую пушчу наведвалі, бадай, ужо прадстаўнікі ўсіх прафесій, якія толькі існуюць на свеце. Бывалі там таксама і многія пісьменнікі.

Ужо ў пачатку XVI ст. трапляе ў белавежскія нетры Мікола Гусоўскі, які потым, у 1523 г., піша на лацінскай мове паэму „Carmen de statura, feritate ac venatione bisontis", у якой апавядае аб зубры і аб паляванні на яго. Паэму гэтую даручыў напісаць Гусоўскаму папа Леан Х. Вядома нам, што ў 1862 г. Белавежу наведваў выдатны рускі пісьменнік Мікола Ляскоў. На жаль, ён не пакінуў апісання пушчы ў ніводным са сваіх твораў.

Не адмовіў сабе ў прыемнасці наведаць Белавежу Генрык Сянкевіч. Выбраўся ён сюды ў 1882 г. разам з Зыгмунтам Глогерам — вядомым этнографам, археолагам і гісторыкам. Вынікам гэтай экскурсіі была навела „З Белавежскай пушчы", апублікаваная ў 1883 г. у львоўскім часопісе „Лавец", затым выдадзеная ў Варшаве ў 1931 г. асобнай публікацыяй. Аб пушчы ўспамінае Г. Сянкевіч таксама ў „Патопе".

Частым госцем была ў Белавежы Эліза Ажэшка. Першы раз наведала яе ў жніўні 1898 г., другі раз — на Вялікдзень 1899 г., трэці — у красавіку 1900 г. Наведваючы пушчу ў гэтых і наступных гадах, знайшла натхненне да напісання кніжкі „Ад астра". Задумвалася нават над тым, каб пасяліцца ў Белавежы, у якой гэтак многа цішыні і спакою.

У той час, як Э. Ажэшка пісала „Ад астра", у пушчы пабываў Багдан Дзяхоўскі, польскі біёлаг і настаўнік — аўтар шматлікіх папулярна-навуковых кніжак для дзяцей. Вынік экскурсіі — кніжка „З Белавежскай пушчы", выдадзеная ў 1908 г. у Варшаве. Раней, бо яшчэ ў 1898 г. ездзіў у пушчу Вацлаў Серашэўскі. Ён таксама прысвяціў ёй адзін са сваіх твораў, навелу „Белавежская пушча".

З Белавежскай пушчы не выязджаў амаль увогуле ў міжваенны перыяд Юльян Эйсманд — польскі паэт і перакладчык. а таксама дасканалы паляўнічы. Яго ўражанні аб паляваннях і экскурсіях па пушчы можам знайсці ў кніжках: „У пушчы" — апавяданне „Апошні" (1928 г.), „Мае паляўнічыя прыгоды" (1930 г.), „Пад песняй глушца" (1935 г.) і інш. Свае ўспаміны з палявання на глушцоў у пушчы запісаў таксама пісьменнік і рэдактар тыднёвіка „Свят" — Стэфан Кшывашэўскі. Яны знаходзяцца ў дзённіку „Доўгае жыццё" і ў кніжцы „З паляўнічых перажыванняў і ўражанняў".

Наведвау пушчу і навеліст Зыгмунт Барткевіч (аўтар навелы „Трагедыя пушчы — карткі з Белавежы", змешчанай у зборы „Вызваленне — навелы і вобразы", выдадзеным у 1919 г.), пісьменнік Фердынанд А. Асэндоўскі (аўтар „Польскіх пушчаў" — 1936 г.). Летам 1931 г. прыязджалі сюды пісьменніца Зоф'я Налкоўская і паэтэса Казіміра Іллаковічуўна. Аднак у іх творах ужо цяжка дашукацца выразных белавежскіх рэмінісцэнцый.

Белавежская пушча прыцягвала літаратараў і ў пасляваенны перыяд. Наведвалі яе (абмяжоўваюся тут да прозвішчаў найбольш вядомых) пісьменніца Эва Шэльбург-Зарэмбіна (у жніўні 1950 г., у чэрвені 1951 г. і ў ліпені 1955 г.), паэт Уладзіслаў Браневскі (у чэрвені і ліпені 1951 г.), аўтар гістарычных раманаў Кароль Бунш (у чэрвені і ліпені 1954 г.), савецкі пісьменнік Яўгеній Вараб'ёў (у жніўні 1954 г.), паэт Тадэуш Кубяк (у кастрычніку 1956 г.), празаік і публіцыст Багдан Гамера (у студзені і лютым 1958 г.), празаік і паэт Раман Братны (у студзені 1958 г.), пісьменніца Мар'я Каўнацкая (у маі 1958 г.), пісьменнік Джордж Быдуэль (у кастрычніку 1959 г.), пісьменніца Зоф'я Посмыш (у сакавіку 1960 г.), перакладчыца французскай літаратуры Ядвіга Кукулчанка (у жніўні 1967 г.), празаік Хрысціна Нэпамуцкая (у маі 1968 г.). Частым госцем у Белавежы бывае Ігар Нэвэрлі (які, зрэшты, тут нарадзіўся) і яго сын Яраслаў Абрамаў.

На жаль, сённяшні выгляд пушчы нямногіх літаратараў змушае да прысвячэння ёй асобных твораў. Бадай толькі адзін Ігар Нэвэрлі адчувае да яе большую прыхільнасць. Пушчанскія рэмінісцэнцыі часта праяўляюцца ў яго творах. У іншых выданнях літаратараў, мо за выключэннем Дж. Быдуэля і Т. Кубяка, пушча не выклікала творчага захаплення. Ці мае абазначаць гэта, што няма ў ёй зараз ніякай самабытнай прыгажосці, таямнічасці...?

Пётр Байко

У Белавежскім парку. *Фота аўтара*

З НАРОДНАЙ АБРАДНАСЦІ. СЯМЕЙНА-БЫТАВАЯ АБРАДНАЯ ТВОРЧАСЦЬ.

Не збіраюцца зараз дзяўчаты на прывулічных лаўках і не ўзрушаюць ціхага вячэрняга паветра сваімі песнямі. Не чуваць гармоніка, не вядзецца песенная пераклічка. Не сядзе дзяўчына над рэчкаю ці крыніцаю і не расказвае сіняй тоні пра сваё каханне. Распачаўся працэс натуральнай смерці. Не родзяцца ўжо новыя песні, а маладое пакаленне забывае нават аб тых, якія яшчэ так нядаўна гучалі і былі неразлучнымі спадарожніцамі чалавека. Можа гэтак таму, што ёсць новы, гатовы аўтарызаваны рэпертуар. Чалавек не мусіць шукаць спосабаў развесялення сябе, не мусіць ствараць, бо хопіць толькі ўключыць радыё ці праігрывацель.

Песні кахання — гэта адзін з буйнейшых раздзелаў народнай творчасці. Апрача тыповых песень кахання шмат было і такіх, дзе выступае яно як адзін з матываў. Выконваліся яны пры кожнай нагодзе: і на хрысцінах, і ў час сямейнай гасціны, і на вяселлі, і пры працы, і вечарамі. Адны песні трактуюць каханне вельмі сур'ёзна, другія — падыходзяць гумарыстычна. „Сапраўднае, шчырае і ўзаемнае каханне — вялікае шчасце, ім трэба даражыць, яго трэба берагчы, каб не згубіць і не растраціць марна", піша Ніл Гілевіч у „Нашай роднай песні".

Памылкай было б прыпісваць песні кахання толькі і выключна незамужнім дзяўчатам ці маладым хлопцам. Матыў кахання неаднакратна паяўляецца і ў сямейных песнях, доказам чаго з'яўляецца песня, запісаная ў Збучы, што ў Чыжоўскай гміне:

„...Пуйду ў поле я й зароблюся,
Прыйду до дому, я й засміюся,
Обыму, шчэ й поцілую
Свою жонку молодую.

Не заўсёды каханне было шчаслівае і не заўсёды канчалася шлюбам. Даволі часта канец быў сумны — хлопец выязджаў і пакідаў дзяўчыну.

Ой продала дівчынонька курку
І купіла козакові люльку.
Люльку за курку купіла,
Бо козака верно любіла.
Ой продала дівчынонька сало
І купіла козаку крэсало.
Крэсало за сало купіла,
Бо козака верно любіла.
Ой продала дівчынонька душу
І купіла тытюню папушу.
Папушу за душу купіла,
Бо козака верно любіла.
А козак на іе нэ дівйўся,
Скурыў люльку.
То й у свет покотіўся.
Ой доўго, той дівча плакала,
Бо козака верно кохала.
(Збуч)

Хаця і рэдка, але таксама паяўляецца сум хлопца па каханай. Калі ў выпадку папярэдніх песень хлопец пакідаў дзяўчыну, дык тут прычынай суму была маці:

Чом дуб нэ зэлёны,
Суша його збіла,
Хлопэць нэ весёлы
Ліха й годіна. (2 разы)

(Працяг на стар. 5)

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА LIII

Чыноўніцкі свет у гумары Коласа. У многіх сваіх творах Колас ілюструе жыццё інтэлігенцыі. З асаблівым упадабаннем займаецца пісьменнік жыццём і паводзінамі чыноўніцтва — грамадскага слоя, зненавіджанага сялянствам старой Беларусі.

У мінулым большасць беларускага сялянства лічыла амаль усю інтэлігенцыю і асабліва чыноўніцкі свет як з'яву, якая ўтрымоўваецца дзякуючы сялянскім грошам. У сялянскай свядомасці кожны чыноўнік быў дармаедам, які жыве за кошт сялянскай працы.

Зразумела, што Колас не мог аўтаматычна пераймаць такі ўпрошчаны погляд на ўсё чыноўніцтва. Аднак не можа быць сумнення ў тым, што і ў яго творчасці заўважаецца татальнае асуджэнне чыноўніцкага свету. Такая трактоўка праблемы выступае ў многіх вершах, апавяданнях, у „Новай зямлі", а таксама ў трылогіі „На ростанях".

Зараз зоймемся галоўным чынам паказам чыноўнікаў у апавяданнях Коласа. Цікава тое, што па сутнасці ўсе апавяданні, у якіх галоўную ролю адыгрываюць чыноўнікі, маюць гумарыстычны або сатырычны характар. Пісьменнік, несумненна, добра ведаў спецыфіку жыцця, паводзін, маралі, амбіцый вясковых і маламестачковых чыноўнікаў і вельмі ахвотна пісаў аб іх. У жыцці гэтым пісьменнік не знаходзіў нічога станоўчага і нічога ўзнёслага. Затое бачыў шмат пошлага, мізэрнага і подлага. Зразумела, што для ілюстрацыі чалавечай пошласці і подласці найлепш падыходзіць літаратурны камізм. Якраз гэты прыём і выкарыстаў пісьменнік.

Па сутнасці адмоўныя рысы тыповага коласаўскага чыноўніка значна адрозніваюцца ад адмоўных рыс тыповага коласаўскага селяніна. І толькі ў адным выпадку можам гаварыць аб пэўных супольных рысах. Выступаюць яны ў выпадку паказу п'яных сялянскіх і чыноўніцкіх герояў.

Колас як пісьменнік накіраваў у адрас чыноўніцтва рад вельмі сур'ёзных закідаў этычных, звычаёвых, прафесіянальных, палітычных, нацыянальных. Можна думаць, што ў ілюстрацыі чыноўніцкага жыцця ў нейкай ступені Колас знаходзіўся пад уражаннем трактоўкі гэтай тэмы такімі беларускімі пісьменнікамі і публіцыстамі, як В. Дунін-Марцінкевіч, Багушэвіч і К. Каліноўскі. Аднак можам гаварыць і аб розніцах у трактоўцы чыноўніцтва папярэднікамі і Коласам. Прыгаданыя аўтары найчасцей гаварылі аб антысялянскіх практыках чыноўніцтва, аб яго эгаізме і карысталюбівасці. Колас, абмінаючы і гэты аспект дзейнасці чыноўнікаў, галоўную ўвагу звярнуў на штодзённы побыт прадстаўнікоў чыноўніцкага свету, на чыноўніцкія нізкія інстынкты, на мізэрны лёт чыноўніцкай фантазіі.

Колас звярнуў таксама ўвагу на тое, што чыноўнікі з пагардай глядзяць на селяніна, асуджаюць сялянскі прымітывізм і вульгарнасць сялянскага побыту, а пры гэтым выцягваюць ахвотна руку па сялянскі грош, а маразм іх штодзённага побыту ні ў чым не ўступае, а часта і пераастае ідыятызмы сялянскага асяроддзя.

Вось у гэтым, бадай, і заключаецца галоўны парадокс чыноўніцкай псіхікі, дасканала заўважаны і адлюстраваны ў творах Коласа.

Пісьменніку хапіла не толькі ўмення ўбачыць дрэннае, але хапіла таксама адвагі вынесці яго на асуджальны паказ.

ГМІННЫЯ ЗДЗЯЙСНЕННІ

У **Сакольскай** гміне за апошнія два гады пабудавана 28 інвентарскіх будынкаў і мадэрнізавана 18. У Саколцы пабудавана 475 жылых кватэр у спулдзельчым і аднасямейным будаўніцтве. На жыллёвым пасёлку Цэнтр актыўна пачаў працаваць спулдзельчы дом культуры. Пачалі дзейнічаць пасялковыя святліцы на вул. М. Навоткі і на пасёлку Зялёны і дзве крамы.

Жыхары горада і вёсак выканалі грамадскіх пачынаў на суму 22 мільёны злотых. Гаспадарчым спосабам будуюцца яслі і ў грамадскім пачыне — прадшколле.

У **Міхалоўскай** гміне развіваюцца спецыялістычныя гаспадаркі і інвентарскае будаўніцтва. У 1978 годзе аддадзена да ўжытку дзевяць будынкаў на 135 месц для быдла і распачата пабудова наступных шасці на 594 месцы. У бягучым годзе земляробы будуюць сем абораў на 85 месц і хлеўню на 300 месц ды і мадэрнізуюць дзесяць абораў для кароў.

Мадэрнізавана малачарскае прадпрыемства, прадпрыемства ваўнянай прадукцыі імя Сяржана — абодва ў Міхалове, адрамантавана керамічнае прадпрыемства ў Лясаніцы і механізавана прадпрыемства тарфяной прадукцыі ў Імшары.

У Міхалове адрамантавана сем камунальных жылых будынкаў, зроблена элевацыя двух блокаў на вул. Г. Сянкевіча. Да водаправоднай сеткі падключылі 32 жылыя будынкі. Адрамантаваны купальны басейн, надзелены агародчыкі для міхалоўскіх работнікаў розных установ і прадпрыемстваў. У 1978 годзе жыхары Міхалоўскай акругі выканалі грамадскіх пачынаў на суму 4026 тысяч злотых і ў бягучым годзе — на суму 2977 тысяч злотых. Пабудавалі і адрамантавалі 4,4 км мясцовых дарог, пабудавалі стражацкую рамізу ў Бахурах, пачакальні на аўтобусных прыпынках ПКС у Баршчэве і Лявонавічах, загаспадарылі парк у Міхалове, адрамантавалі святліцу ў Азяблах і Шымках.

У Міхалове перадалі ў карыстанне адзін жылы блок на 36 кватэр і зараз заканчваецца пабудова другога. Новы жыллёвы пасёлак расце ў раёне вуліц Фабрычнай, Гарадоцкай, Беластоцкай і Сянкевіча. На працягу двух гадоў жыхары гміны пабудавалі 39 аднасямейных дамоў. Будуюцца 33. Падрыхтавана 80 будаўнічых пляцовак.

У Міхалоўскай гміне адрамантавалі клубы прэсы і кніжкі ў Ялоўцы, Новай Волі, Шымках і Дуплянцы.

Будуюць зараз ачышчальню сцёкаў для малачарскага прадпрыемства, інтэрнат для прафесіянальных школ у Міхалове, стражацкую рамізу ў Бандарах і аўчарню для сельскагаспадарчай прадукцыйнай спулдзельні ў Кандратках. У грамадскім пачыне і гаспадарчым спосабам.

У 1980 годзе будзе закончаны рамонт гміннага асяродка здароўя ў Міхалове.

У **Заблудаўскай** гміне вяскоўцы пабудавалі 15 інвентарскіх будынкаў на 293 месцы і мадэрнізавалі дзесяць. Ёсць намеры арганізавання дома спакойнай старасці, пабудовы прадшколля і разбудовы гміннай зборнай школы — усе ў Заблудаве. **(яц)**

(Працяг са стар. 2)

пэндзля рэч салідная, дакументальная, глыбокая. Пасля заканчэння ў 1971 г. інстытута ён робіць усё: вучыць дзяцей малюнку ў піянерскай мастацкай студыі, праектуе знешні і ўнутраны дэкор дамоў культуры, афармляе сядзібы калгасаў, выкладае ў мастацкім вучылішчы і няспынна адкрывае самому сабе свет.

У „Нацюрморце з васількамі" ў адну цэласць В. Маркавец аб'ядноўвае сімвалы беларускай народнай культуры: на дыван „у костачку" кладзе цымбалы і ў гліняны гладыш ставіць васількі. На вялікім палатне „Свята ў Докшыцах" у яго явіцца маладосць на фоне старажытнага і роднага яму мястэчка. У партрэце „Дзядзька Саўка" адкрывае сумны роздум інваліда апошняй вайны. Яго „Бабуля" з кволым зёлкам у спрацаванай руцэ задумалася над нечым даўно адпльўшым у нябыт, беспаваротным. А „Народны музыка" — гэта дзядуля ў кашулі з беларускім узорам, скрыпачкай і смыком у мазолістых ад плуга і касы руках, заслуханы ў спеў раздолля роднай Полаччыны. На выстаўку, прысвечаную 100-годдзю з дня нараджэння паэтэсы-рэвалюцыянеркі А. С. Пашкевіч-Цёткі ён зрабіў спецыяльную карціну — „Купалле". На ёй дзяўчына і юнак лунаюць над папараццю-кветкай, што свеціць нейкім дзівосна гарачым святлом. І не выпадкова якраз гэта. У купальскую ноч цяпер уся Беларусь расквечваецца цэпьнёй агнёў і карагодамі моладзі вакол іх. Купалле святкуюць сёння ў кожным годзе, мястэчку, вёсцы, па ўсёй беларускай зямлі. Мастака цікавіць унутраны свет людзей творчай працы, і ён малюе цыкл партрэтаў: мастака Сергіевіча, народнага разбяра Пупко, народнай мастачкі Кыш, свайго сябра-мастака Марачкіна, народных ткачоў, ганчароў, кавалёў. І гэтым самым у нейкай меры ён сцвярджае, што самыя багатыя асабовасці — гэта людзі творчай працы, людзі-стваральнікі.

Вытокі

Карціны Віктара Пятровіча Маркаўца ўдзельнічаюць, пачынаючы з 1972 года, у многіх выстаўках, высока ацэньваюцца мастацтвазнаўцамі.

Ён увесь час у руху, у працы, у пошуках. Зусім перад нашай сустрэчай закончыў работу над карцінай „У дзень залатога вяселля", у якой выказаў сваё захапленне працавітай, цёхай старасцю. А калі мы развіталіся, заўважыў:

— Заўтра іду здаваць экзамен на права язды матацыклам. Праўда, матацыкла я не маю, але мо злітуецца нада мною мой прыяцель Марачкін і забярэ мяне з сабой на свой матацыкл. Паедзем на Палессе і Віцебшчыну наладоўвацца ўражаннямі. Вядома, заглянем і ў мае пенаты — родныя Докшыцы, і ва ўрочышча Вытокі таксама...

І тут знаходзіўся ключ загадкі, адкуль у В. П. Маркаўца захапленне працавітасцю.

Мікалай Гайдук

У БЕЛЬСКІМ „КАРО"

Як паінфармаваў нас кіраўнік Збігнеў Радэк, прадпрыемства трыкатажнай вытворчасці „Каро" ў Бельску заснавалася ў верасні мінулага года. Пабольшы недахоп швачак, бо аж 48 асоб. тых. Праца тут аўтаматызавана. Многае яшчэ не выкарыстана. Адчуваецца найбольш недахоп швачак, бо аж 48 асоб. На 357 асоб, якім падрыхтаваны тут месцы працы, працуе 300 (у канцы мінулага года была толькі 261 асоба). Стаіць многа нявыкарыстаных машын. Кіраўніцтва прадпрыемства праяўляе немалыя намаганні, каб заахвоціць і знайсці працаўнікоў. Ад гэтага залежыць паспяховае завяршэнне прадукцыйных магчымасцей. З гэтай мэтай арганізавалася падрыхтоўка кадраў. 37 вучаніц займаецца ў адным класе ў напрамку трыкатажнасці ў прафесіянальнай школе ў Бельску. Робіцца захады, каб адкрыць яшчэ адзін клас, у якім навучаліся б швачкі.

Прадпрыемства вельмі добра абсталявана. Новыя машыны — японскія, нямецкія, шведскія. Тут шыюць дзіцячую вопратку. Намечаныя прадукцыйныя планы могуць паспяхова рэалізавацца пры поўнай абсадзе, асабліва ў швальні (адсюль выходзяць гатовыя вырабы).

Кіраўніцтва прадпрыемства многа ўвагі адводзіць сацыяльна-бытавым справам. Атрымала шэсць жылых кватэр, у якіх пасяліліся рабочыя. Забяспечылася месцамі для дзяцей, маці якіх працуюць на прадпрыемстве, у яслях і прадшколлях. Арганізавала экскурсіі ў Варшаву і ў СССР. Да канца бягучага года на прадпрыемстве будзе адкрыты буфет. На прадпрыемстве дзейнічае партыйная арганізацыя і гурток ЗСМП.

Варта адзначыць, што сярэдні заробак тут у месяц 3000—6900 злотых. Для прыкладу, у кастрычніку гэтага года 44 працаўніцы са швальні мелі заробкі вышэй 4000 злотых. У часе навучання прафесіі заробкі дасягаюць 2400-2500 злотых. **(яц)**

(Працяг са стар. 1)

ШТО МОЖНА ВЫТКАЦЬ?

кія распачлівыя ўцёкі ад невядома чаго і невядома куды, пагоню страху, перамогу жудасці. Або вытканы Я. Невяроўскай аграмадны, пражэрлівы, страшэнны леў... Так, надта ж багаты свет народных творцаў. Колькі ў іх супольнага з народнымі песнямі, казкамі, легендамі!

І добра сталася, што арганізатары конкурсу вырашылі праводзіць раз у тры гады ў Беластоку спецыяльнае Трэнале падвойнай тканіны і для гэтага мерапрыемства стварылі спецыяльную арганізацыйную камісію. З часткі выстаўленых у Музеі рэвалюцыйнага руху тканін пастанавілі зрабіць аб'язную выстаўку і паказаць яе ў як найбольшай колькасці гмінных дамоў і асяродкаў культуры разам з фільмам аб уваскрасіўшай падвойнае ткацтва на Сакольшчыне прафесар Б. Плютынскай і даступнымі гутаркамі пра выкананне падвойнай тканіны. Карысныя такія пачыманні, бо гэтае ткацтва карыстаецца зацікаўленнем у народных умельцаў Беласточчыны. Калі я нядаўна заехаў да народнай спявачкі Ніны Такаюк у вёску Мікулічы, што ў Мілейчыцкай гміне, каб запісаць народныя мелодыі, яна якраз прымервалася да ткання падвойнага дывана — падбірала ўзор, рыхтавала ніткі.

Усім жа, хто зацікавіўся фенаменальнай падвойнай тканінай, рэкамендую наведаць багацейшую выстаўку ў Беластоцкім музеі рэвалюцыйнага руху, яна будзе адкрыта да паловы студзеня 1980 года.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

З рэпарцёрскіх запісак

ГЛЕДЗЯЧЫ АД ПРЫЛАЎКА

Спыніліся мы ля вясковай крамы ў Юшкавым Грудзе. Размясцілася яна побач скрыжавання дарог, якія вядуць у Ялоўку, Бандары і Міхалова. Можа таму тут заўсёды сустрэць можна падводы з накаволькіх вёсак: сяляне прыязджаюць за пакупкамі.

✲

Крама перапоўнена людзьмі. Звяртаюся да аднаго старэйшага гаспадара:

— Што можна купіць у вашай краме?

— А што вам трэба? — хітравата гаворыць гаспадар. — Усё ёсць: хлеб, масла, малако, сыр, рыба, сала...

— А каўбас няма! — крычыць з чаргі нейкая жанчына.

— Каўбасу сваю трэба рабіць, — кажа селянін і зараз дабаўляе: — Бачыш, якая выгодная стала.

✲

Мы пазнаёміліся. Уладзімір Каліноўскі жыве і гаспадарыць у Юшкавым Грудзе. Спецыялізуецца ў жывёлагадоўлі. Даводзілася мне ўжо і раней чуць добрае слова пра гэтага гаспадара. Цяпер у яго пяць дойных кароў.

— Сёлета труднавата будзе пракарміць жывёлу. Ужо цяпер некаторыя каровы заўчасна запускаюцца. Летам адвозіў я ў злеўню звыш ста літраў малака, а зараз ледзь адну трыццацілітровую конаўку магу сабраць.

— Ці таму за малаком вы ходзіце ў краму?

Пакуль дзядзька Уладзімір паспеў сам адказаць, яго выручыла нейкая сялянка:

— Бо нам лепш аплоціцца адвозіць сваё малако дзяржаве, — гаварыла яна, — а на свае патрэбы купіць у краме. Тут танней.

✲

Намнога танней, бо ў краме літр нятлустага малака каштуе 2,90 зл., а селяніну ў сярэднім плоцяць па 6 зл. за літр. Праўда, між адным і другім малаком няма ніякага параўнання, бо сялянскае малако прыблізна ў два разы тлусцейшае, але на гэта мала хто звяртае ўвагу. Важна тое, што малако можна напалавіну танней купіць, чым прадаць. Розніцу ў цэнах скупкі і продажу са свайго бюджэту пакрывае дзяржава, гэтак жа, як у выпадку многіх іншых прадуктаў штодзённага харчавання. Ва **указаннях** на VIII з'езд партыі гаворыцца:

Утрыманне як толькі магчыма на найніжэйшым узроўні цэнаў асноўных харчавых тавараў, пры адначасовым павышэнні коштаў іх вытворчасці і цэнаў скупкі, выклікала неабходнасць усё большых даплат дзяржавы да цэнаў харчоў. Даплаты гэтыя павялічыліся з 7,5 мільярдаў злотых у 1970 годзе да звыш 51 мільярда злотых у 1975, і ў 1980 годзе складуць яны, паводле цяперашніх ацэнак, 169 мільярдаў злотых.

Што вынікае з гэтых лікаў? Вынікае з іх простая праўда, якую не заўсёды заўважаем мы ў штодзённым жыцці: **даплаты дзяржавы да нашага харчавання на працягу мінулага дзесяцігоддзя павялічыліся ў больш чым 22 разы. Зараз складаюць пятую частку таго фонду грошай, які прызначаецца на зарплату.**

Відаць гэта нават у цеснай вясковай краме ў Юшкавым Грудзе, дзе за прылаўкам ужо 25 гадоў стаіць **Валя Кузьміцкая.**

✲

Я папрасіў Валю Кузьміцкую расказаць аб яе працы.

— А дзе ж мы тут пагутарым, калі няма на чым нават і прысесці, — неяк сарамліва сказала жанчына. — Бачыце, кругом тавары. Ужо і дзверы заднята выхаду заставілі скрынкамі, нават у краме, дзе людзі, даводзіцца трымаць тавары. І здараюцца пакражы. Калі тавар сам у рукі лезе, не кожны вытрымае, каб не спакусіцца... Калі ў 1963 годзе перасялялася я сюды з цеснай сялянскай хаты, здавалася тады, што ў рай трапіла, а цяпер цеснавата, настолькі павялічылася маса розных тавараў, якія прадаем мы сялянам.

Крама ў Юшкавым Грудзе гандлюе выключна прадуктовымі таварамі.

— Кожны дзень, — гаворыць прадаўшчыца, — давозяць нам з Міхалова свежы хлеб, малако, смятану, масла і маслянку. Хлеба маем удосталь, малака таксама. Магло б быць больш маслянкі, бо яе ў нас купляюць для... парасят.

✲

Так, шмат прадуктаў мігам знікае з вясковых крамаў, бо аплоціцца сялянам купляць іх на корм для жывёлы і хатніх птушак. Для прыкладу, кілаграм

(Працяг са стар. 3)

Любоўныя песні

А як жэ я й маю
Вэсэлому быті,
Любів я дэвчыну
Нэ могу забыті. (2 разы)

Як мы любіліся
Нас маті нэ знала,
Тэпэр розыйшліся,
Як чорная хмара. (2 разы)

Як мы любіліся
Чэрэз дорожэньку.
Тэпэр розыйшліся
Чэрэз ворожэньку. (2 разы)

Закладай, закладай
Коня вороного,
Поеду шукаті
Кохання своёго. (2 разы)

Еду дорогою,
Став куонь воду піті,
Бедна головонька,
Нет з кім говорыті. (2 разы)

Под двуор под'ежджаю,
Родільно вітае.
Дзень добры, козачэ,
Дэвчына вмірае. (2 разы)

На порог ступае
Дэвчына хоруе,
Взяв за праву ручэньку,
Лічэнько цілуе. (2 разы)

(Мокрае, гміна Бельск)

Песні кахання, так як і іншыя групы, носяць у сабе шматлікія матывы, элементы. Вельмі часта паяўляецца постаць казака, які сімвалізуе каханага, вараны конь, рака Дунай. І, маючы за сабой агульны вобраз любоўных песень, наступным разам пастараемся глянуць на іх з боку матываў і сімвалаў.

Янка Леанчук, Міхась Шаховіч

Весткі з Беластока

БОЛЬШ ТЭЛЕФОНАЎ

Беласток атрымаў у маі бягучага года новую аўтаматычную цэнтраль на 5000 нумараў. Знаходзіцца яна на пасёлку Пяста. У гэтым годзе аўтаматызавалі тэлефонную сувязь у Боцькаўскай гміне, у якой абсталявалі пяць вясковых цэнтраляў. Была таксама павялічана колькасць тэлефонных правадоў з Беластока ў Сямяцічы, з Беластока ў Гайнаўку і з Бельска ў Гайнаўку. Гэтым самым можна хутчэй спалучыцца па тэлефоне паміж спамянутымі гарадамі.

Цяпер ідзе разбудова аўтаматычнай цэнтралі Цэнтр у Беластоку. Апрача таго, работнікі Ваяводскага тэлекамунікацыйнага ўпраўлення гаспадарчым спосабам разбудоўваюць і мадэрнізуюць беластоцкую міжгарадскую цэнтраль. Адначасова распачалася пабудова тэлефанічнай цэнтралі на пасёлку Антанюк у Беластоку, дзе зараз заканчваецца пабудова тэхнічнага будынка.

(яц)

аўсяных платкаў у краме каштуе 6,50 зл., а кілаграм суровага аўса на кірмашы — не менш 8 зл., ячменная крупа, самая звычайная — 430 зл. за кілаграм, а ячмень — у паўтара раза даражэйшы. Нічога дзіўнага, што гэтай крупы не хапае ў крамах. Аплоцціца сялянам купляць цяпер ячменную крупу „мазурскую" ў пластмасавых торбачках па паўкілаграма за 4 зл. і прызначаць яе на адкорм курнят.

На прылаўку бачу булачкі „кайзэркі" і здобнае дрожджавае піражнае.

— Хто гэта ў вас купляе? — пытаю.

— Нашы людзі, — гаворыць прадаўшчыца. — Цяпер у сялян шмат грошай, і гаспадыні не хочуць траціць часу на падрыхтоўку піражнага. Выгадней купіць гатовае.

*

Сапраўды, грошай у сялян зараз шмат. Гэтая невялічкая вясковая крама ў лістападзе прадала тавараў на 600 тысяч злотых. План на снежань — 630 тысяч злотых.

І я, развітваючыся з Валяй Кузьміцкай, жадаў ёй поспехаў у выкананні гэтага плана, а сам накіраваўся ў Бандары, каб там пабачыць, што відаць ад прылаўка вясковай крамы. Аб гэтым ужо наступным разам.

Віктар Рудчык

Мілейчыцы. *Фота аўтара.*

Мілейчыцкая дэмаграфія

Як паінфармаваў нас кіраўнік ЗАГСа Лявонцій Сулімовіч, у Мілейчыцкай гміне зараз пражывае 3973 асобы, у тым ліку 1812 жанчын і 2161 мужчына. Найбольшымі вёскамі з'яўляюцца Мілейчыцы (тут пражывае 1265 асоб), Сабятына (395 асоб), Рагачы (311 асоб), Мікулічы (242 асобы), Паканева (223) і Мядзвежыкі (203 асобы).

У бягучым годзе ў Мілейчыцкай гміне пажаніліся 24 пары. Найбольш у маі. Нарадзілася 35 дзяцей, з перавагаю дзяўчынак. Бацькі найчасцей надаюць ім імёны Варвара, Іяанна, Анна, Маніка, Тамаш, Марцін і Пётр.

Колькасць насельніцтва з году ў год змяншаецца. Цяпер няма ў гміне ніводнага стогадовага чалавека.

(яц)

ШЛЯХАМ ГАДОЎ

РОДАМ З-ПАД НЁМАНА

У кожны святочны вечар, у кожную дзяржаўную гадавіну займае ён ганаровае месца на трыбунах чыгуначнай Чаромхі. Ідзе ў першамайскіх дэманстрацыях у першых радах. Яго грудзі ўпрыгожваюць шматлікія ордэны, значкі і медалі. Ён ветэран, які прайшоў доўгі баявы шлях.

Юзэфу Качаноўскаму зараз 65 год. Жыве з жонкай і сынам у новазбудаваным доміку на вул. Аградовай у Чаромсе. Ён ужо пенсіянер.

Мой візіт у сям'і Качаноўскіх быў нечаканы. І я не рыхтаваўся да гэтай размовы. Пачалі мы проста гутарку, як добрыя знаёмыя.

— Дык што ж цябе цікавіць? — спытаў мяне хударлявы мужчына з пераплётам пасівеўшых валос, калі прыселі каля стала.

— Раскажыце пра сябе, — прашу гаспадара.

І я пачуў аповесць:

— Родам з Навагрудчыны, з вёскі Пшэцін, што каля Шчучына (зараз Гродзенская вобласць). Мае бацькі сяляне. Працавалі на 8-гектаровай гаспадарцы. У сям'і было нас пяцёра — трое хлопцаў і дзве дзяўчынкі. Я быў сярэднім.

З маладых год Ю. Качаноўскі пасвіў карову. Калі падрос, памагаў бацькам у гаспадарцы, а потым працаваў у тартаку ў суседніх Зацэпічах.

— Амаль увесь вольны час праводзіў над Нёманам, бо ўсяго каля трох кіламетраў было ад нас да ракі. Прыемна было пазагараць у сонечны дзень, уганяцца з сябрамі за рыбай, якой тады было ўдосталь.

У 1936 годзе прызываюць Ю. Качаноўскага ў армію ў 77 полк пяхоты ў Ліду. Вярнуўся з арміі ў родную вёску на гаспадарку.

Але не давялося маладому Качаноўскаму добра ўладзіцца на роднай сялібе. У 1939 годзе аб'яўляецца мабілізацыя. Яго прызываюць у той жа 77 полк пяхоты ў Ліду.

— З Ліды я трапіў у Гданьск, — успамінае Ю. Качаноўскі. — Перавезлі мяне з аднапалчанамі ў цывільнай вопратцы. Пачаткова мы не ведалі, куды нас вязуць і навошта. А калі нас пагрузілі на маленькі крэйсер і накіравалі на Вэстэрплятэ, тады мы пачалі разбірацца ў сітуацыі. Мяне назначылі ў 2 марскі полк, якім камандаваў маёр Сухарскі. Вайна застала мяне на Вэстэрплятэ ў вартоўні нумар 5. Адтуль і вялі абарону. Калі не стала харчоў і патронаў, наш камандзір вырашыў капітуляваць. Перавезлі нас пад аховай СС у Гданьск. З Гданьска — у лагер (каля Кэнтшына), там прызначылі мяне ў маёнтак.

Пасля двух тыдняў супольна з плютановым Собалем уцякаем. Праз Простскі накіроўваемся на Навагрудчыну.

У 1943 годзе, калі пачынаецца арганізавацца Людовае Войска Польскае ў СССР, Ю. Качаноўскі ўступае ў яго рады. Гэта другі раздзел у жыцці нашага салдата. З-пад Леніна праз Варшаву ў Берлін.

Пасля капітуляцыі Германіі яго полк меў задачу чысціць лясы і ліквідаваць паасобныя фашысцкія групы, якія ўсё яшчэ не складалі зброі. Так дайшоў да Седлец. Пасля адпачынку, Ю. Качаноўскі трапляе ў Модлінскую крэпасць. Там канчаецца яго ваенная служба. Ён дэмабілізуецца і з сябрам выязджае ў ваколіцы Гданьска на панямецкія маёнткі.

У 1946 годзе выпадкова трапляе ў Седльцы, там паступае на службу ў ахове чыгункі (СОК). У 1950 годзе жэніцца. Абсталёўваецца ў Чаромсе. Тут і закончыў сваю прафесіянальную службу, дачакаўся пенсіі.

У верасні з нагоды 40-ой гадавіны нападзення гітлераўскай Германіі на Польшчу, адбыўся ў Гданьску з'езд былых салдат, абаронцаў Вэстэрплятэ. У ім удзельнічаў і Юзэф Качаноўскі. Прывёз кніжку „Вайна пачалася на Вэстэрплятэ", у якой можна знайсці і яго прозвішча.

Вось так можна было б і закончыць апавяданне пра бывалага салдата, якому суджана было астацца ў жывых. Аднак трэба адзначыць, што не толькі ў гады вайны змагаўся Ю. Качаноўскі за лепшую долю, ён і ў мірны час заўсёды ішоў наперадзе.

Добрага здароўя і сонечных дзён пажадайма нашаму ветэрану.

Ул. Сідарук

ФАЛЬКЛОР

ВЯСЕЛЬНАЯ

Міла, строна міла, дзе я се вродзіла,
ешчэ та мілейша, дзе я бэндэ жыла,
ешчэ та мілейша, дзе я бэндэ жыла.
Міла, матка міла, цо мне гадавала,
яшчэ та мілейша, цо Ясенька дала,
яшчэ та мілейша, цо Ясенька дала.

Ад Яніны Радуха, 1923 г. нараджэння, в. Бяннеўцы гм. Новы Двор, запісаў 18 ліпеня 1979 г. Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

Ці ведаеце, што...

...у Гарадоцкай гміне ў 1977 годзе індывідуальныя гаспадары мелі 39 трактараў, а ў 1979 годзе — 63 трактары. За два гады павялічылася колькасць абмалотачных агрэгатаў на 11, касілак на 108 (з 318 на 426).

...жыхары Гарадоцкай гміны на працягу гадоў 1977-1979 выканалі грамадскіх пачынаў на суму 3 мільёны 800 тысяч злотых і вытворчыя прадпрыемствы ў грамадскім пачыне выпусцілі прадукцыю агульнай вартасцю 1 млн. 600 тысяч злотых.

(яц)

ПАЛОСКА ДЗЯДЗЬКІ КВАСА

АДКАЗ В. СТАНУЛЕВІЧУ

У 27 нумары „Нівы" паявілася натацыя В. Станулевіча „З нагоды юбілею Дзядзькі Кваса". У ёй адчуваецца непахісная ўпэўненасць у слушнасці яго поглядаў наконт маёй крытыкі „белавежцаў" сучаснай плыні. Аўтар даказвае, што мая крытыка не толькі няслушная, але і шкодная (можа затамаваць і нават заглушыць маладую паэзію). Не стану паўтараць усяго абвінавачання, закрану толькі найцікавейшую частку. Цытую: „Няма сэнсу ўсцяж сілай упіхаць развіваючуюся паэзію ў старыя формы і рамкі. Няхай яна будзе разнавіднай, як той наш луг вясной: свежы і цвітучы рознымі кветкамі і колерамі. Ці ж ён не прыгожы?"

Захапляюча! Аднак я не ўстрымаюся, не магу (ах ты шчырасць мая неўтаймаваная! Да скону будзеш траціць мой спакой і вербаваць ворагаў). Зачаплюся за слова: **той** наш луг вясною. Трапнае параўнанне моднай творчасці „белавежцаў". Ды цяпер такую карціну ўбачыш толькі ў запаведніку. У нас, хлебаробаў, цяпер цвіце і крэвіцца культура. Выаралі ўсё **тое** „цвітучае" пустазелле і засеялі лугі высакаякаснымі травамі. Збор сена наймеш у тры-чатыры разы больш ў параўнанні з вытворчасцю **таго** луга. Таму непараўнальна ўзрос наш (і ваш) дабрабыт. Калі з **таго** луга мог гаспадар выгадаваць адну карову (з надоем 6 літраў малака), то на тым самым лузе, культурна загаспадараным, можа гадаваць 4,5 кароў (з надоем 40—50 літраў малака). Во як! А кветкі, хто любуецца імі, цвітуць у кожнай гаспадыні ў агародчыках, пад вокнамі хат. Відаць, гэтая наша рэчаіснасць незнаёмая Станулевічу (жыхару далёкага горада), і **той** „цвітучы" луг, які мы цяпер называем „дзікім", узняў ён у памяці з далёкага мінулага.

Тое, што Станулевіч, абараняючы модную плынь „белавежцаў", звязвае яе ўсяцэла з законам прыроды, таксама зразумела. Пад аховай кульгаючага (пакуль што) на абедзве ногі Пегаса, наша адароная моладзь, бы свяжуткія рознакаляровыя кветкі на лугу Станулевіча, пятанае ў віры нерэальнасці, кашчунства, неразбярыхі, непатрэбшчыны.

Некарысную з'яву абараняе В. Станулевіч. Убачыўшы ў модных „белавежцаў" нейкую разнавіднасць (хіба ў тэхніцы: то чынавата, то слупкуючы, то шматкроп'е пакуючы), гробіць, як нейкі кашмар, класіку, спіхаючы яе ў рэтры-нетры. І ўсе гэтыя дзеі-падзеі (удаўбляе мне Станулевіч) набылі моц законаў прыроды? І нам, маўляў, звычайным смяротнікам, не ўсё ў гэтым зразумела. Як прыклад, прыводзіць некаторыя карціны Пікасо. Цытую: „Нам, гледзячы, здаецца, што няма ў іх толку, а другія плацяць за іх тысячамі долараў, значыць, яны вартасныя". Уфф! Як цяжка палемізаваць з вучонымі. Хоць ты выракайся. Пра Пікасо не ведаю нічагусенькі: ці ён мастак сучаснасці, ці мінуўшчыны. Карцін яго не бачыў, але, і не бачыўшы, разумею іх па-свойму. Нічога, што звычайны смяротнік. З цытаты ясна: Пікасо тварыў карціны розныя — талковыя і бесталковыя (значыць, абстрактныя). І хапіла дурняў іх купляць. Не ясна толькі, хто прадаваў: сам Пікасо ці іншы ўласнік. На маю думку, пакупніком быў амерыканец. Бо нашто-пашто краёваму ліхалетнаму турботы: мяняць залатоўкі на долары? Відаць, і прадаўшчык быў амерыканцам. Долары перайшлі з рук у рукі. І капітал, і карціны засталіся на месцы.

Якая карысць з гэтага бізнесу нашай адукаванай моладзі? Бяздумна адкінуўшы традыцыю, нашы моднікі (ні к сялу, ні к гораду) глушаць свой талент, самі гэтага не ведаючы. Гэтую чужую плынь з аднаго боку падтрымлівае наш Парнас, а з другога — родная „Ніва". Знаходзяцца і адзінкі (прыклад: В. Станулевіч), якія становяцца моднікам добранькімі таткамі. Яны ад нячыстай сілы. Хоць бачаць гадасць, хваляць: — Малюўкі, хлопчыкі, малюйце, як умееце.

І абгароджваюць **той** рознаколерны луг, на якім цвітуць і горкія травы і паразітнае пустазелле. А калі так (а яно так), то аб якім развіцці вядзе гутарку паважаны Станулевіч? Ці аб тым, што яго дзеткі-„белавежцы" адвярнуліся тылкам да традыцый, што ўхапіліся (як дурань за цёплую кішку) за аб-

(Працяг на стар. 7)

Дарагое Сэрцайка, я ў бацькоў адна, яны клапоцяцца пра мяне і хацелі б, каб мне было як найлепей. Мама мне ўсё гэта паўтарае. I на сілу хацелі б мяне аставіць на гаспадарцы. Гаспадарка ў маіх бацькоў добрая, маюць усялякія машыны, вялікія даходы, жывуць багата. Але мяне праца на гаспадарцы зусім не цікавіць. Я з маленства марыла, каб быць медсястрой. I хаця бацькі не хацелі, каб ішла я ў медыцынскі ліцэй, я яго закончыла. I вось працую. Споўніліся тут мае мары. I маю хлопца, які ўжо працуе. Пеця мне вельмі падабаецца. Быў ён і ў маіх бацькоў. I ім спадабаўся. Але, на няшчасце, умяшалася цётка, сястра маёй мамы. У яе вёсцы ёсць хлопец, які працуе на гаспадарцы. Яна і раней мне аб ім гаварыла. Я яго ведаю, бо не раз на забавах сустракаліся. Але ён мне абыякавы, тым больш, што я ведала, што ён не вучыцца і будзе працаваць на гаспадарцы. А цяпер цётка з ім пагаварыла, і ён сказаў, што ахвотна са мной ажаніўся б, бо я ўвесь час яму падабаюся, і прыйшоў да нас на гаспадарку. Вось і бяда. Мама ізноў узялася за мяне. Кажа: „Кідай тую працу, заўсёды з хворымі, выходзь лепш за Ёзіка і будзеце гаспадарыць“. Я і слухаць не хачу гэтых рад. I праз гэта дамоў мне ехаць не хочацца. Не была ўжо тры тыдні. I вось сёння субота, сяджу ў сваім пакоіку і падумала, напішу да цябе, Сэрцайка. Скажы, ці бацькі павінны аж так нахальна ўмешвацца ў справы сваёй дарослай дачкі. Бо мне здаецца, што крыўдзяць яны мяне.

Аня з Беласточчыны.

Аня! Бацькі заўсёды хочуць як найлепш свайму дзіцяці. Толькі часта празмерна якраз умешваюцца ў справы, нягледзячы, што ўжо гэтае дзіця з'яўляецца дарослым чалавекам і павінна якраз такую справу як выбар прафесіі вырашаць само. Вельмі важна, каб гэтая прафесія была згодна з зацікаўленнямі чалавека. Тады і ахвота будзе да тае працы і вынікі з яе. I тое, што цікавіць бацькоў, не мусіць цікавіць якраз і іх дзяцей. А цяпер у нашай краіне кожны малады чалавек мае магчымасці працаваць там, дзе мае ахвоту.

Сэрцайка

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Пасля смерці маці паўналетнія дзеці пражываюць разам з бацькам у дзяржаўнай кватэры. Бацька, горкая п'яніца, прыходзіць дамоў уначы і буяніць, пачынае сваркі, б'е пасуду. Спробы ўздзеяння на бацьку не памагаюць. Такія паводзіны бацькі перашкаджаюць дзіцяці ў працы і вучобе. Ці можна патрабаваць прымусовага высялення бацькі з памяшкання? Памяшканне было пры жыцці маці прыдзелена адміністрацыйнымі ўладамі бацьку.

АДКАЗ: Паводле закону, муж і жонка, якія супольна займаюць кватэру, з'яўляюцца наймальнікамі і тады, калі ўмова найму заключана толькі адным з іх. Закон прадбачыць таксама, што пасля смерці наймальніка асобы, яму блізкія, якія да яго смерці жылі разам з ім, уступаюць у яго правы, звязаныя з наймам памяшкання. Гэтым самым дзеці ўступілі ў правы маці і лічацца наймальнікамі. Калі хто ярка або настойліва парушае хатні парадак, або праз неадпаведныя паводзіны перашкаджае іншым у карыстанні з свайго памяшкання, то не толькі ўласнік дома, але і іншыя наймальнікі зацікаўлены ў захаванні спакою, могуць патрабаваць прымусовага высялення парушальніка хатняга парадку. Гэта адносіцца таксама да мужа і жонкі. Таму жонка мела права патрабаваць прымусовага высялення мужа, а пасля яе смерці права гэта перайшло на дзяцей.

ФОТА ПА ЗАКАЗУ: BONEY M.

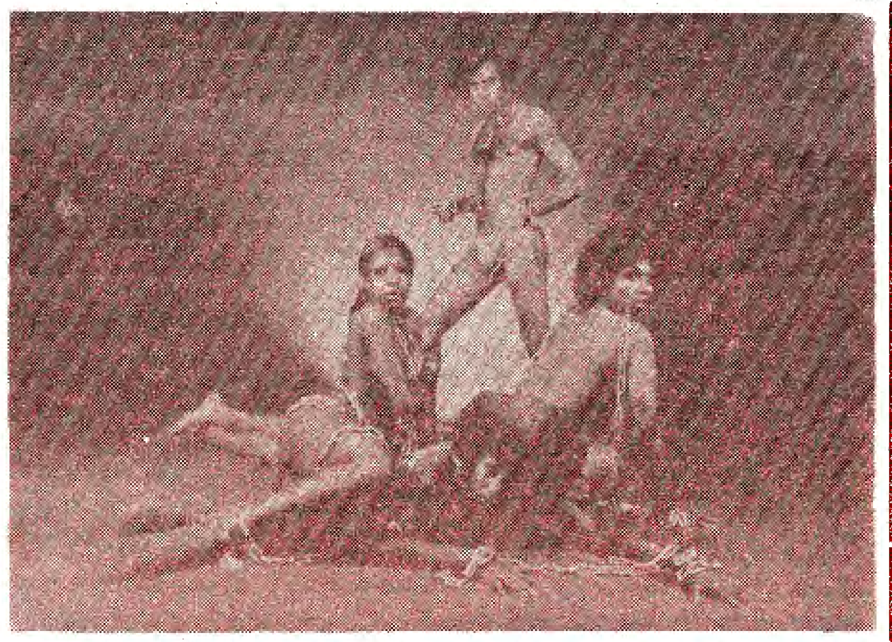

ВЕР-НЕ-ВЕР

Дарагі Астроне, сніўся мне балаган у маёй хаце — у пакоях і ў кухні. Быццам бы атрымалі новую кватэру і парадкуем яе. Але ўсё адбываецца ў старой. I найбольш тут працуе мой муж. Палажыў новы дыван (жоўта-белы) на падлогу. I павесіў звісаючыя кветкі на сцяне і пад столлю. Яны папляліся пад столлю аж на паўпакоя. I на сценах іншыя кветкі павешаны, і на акне таксама стаяць вазоны. Прыйшла сяброўка да нас, села ў пакоі на крэсле, а каля крэсла стаяла торбачка з сланечнікавымі семечкамі. Яна іх ела. I ў яе пытаю, ці гэта добра, што пад столлю гэтыя кветкі на паўпакоя паплеценыя, ці не замнога іх. Але яна кажа, што нічога, можа быць. I яшчэ я падумала, што новы, чысты дыван забрудзіцца, пакуль мы ўсё ўпарадкуем, і, каб забяспечыць, палажыла на ім нейкі коц, ці якуюсь плахту. Яшчэ памятаю, што сцены ва ўваходным пакоіку муж выклеіў блакітнай паперай у падоўжныя палоскі. Што гэта ўсё абазначае?

Ліда

Ліда! Справа ясная: атрымаеш новую кватэру, бо балаган у хаце абазначае перамену кватэры. А ў сувязі з гэтым уся рэшта сну, звязаная з тваімі клопатамі аб кватэры — дыванамі, тапэтамі і г.д. Магу цябе пацешыць: кветкі абазначаюць, што ў новай хаце ўсё будзе добра.

Куток практычных ведаў

Як чысціць рыбу?

Перш за ўсё неабходна рыбу размарозіць, адрэзаць галаву, выпатрашыць, добра выпаласкаць. Можна таксама выразаць філе і зняць скуру.

Чысціць рыбу трэба ў спецыяльна выдзеленым месцы, каб не запэцкаць усю кухню. Факт, што месца такое павінна знаходзіцца недалёка ад крану. Але так, уласна кажучы, то марскую рыбу чысціць вельмі лёгка, паколькі яе толькі трэба дачысціць, а ўсю найбруднейшую работу робяць прамысловыя караблі.

Размарожваем рыбу ў посудзе з халоднай вадой, да якой можна дадаць солі (10 дэкаў на адзін літр вады). Размарожаную рыбу нельга ізноў замарожваць ці перахоўваць.

Галаву абразаем вострым нажом. Рыбу з галавой падаем толькі тады, калі для нас адыгрывае істотную ролю эфектны выгляд стравы.

Філе выразаем з мяса, пазбаўленага ўсялякіх не падыходзячых да яды часцей рыбы, а часта нават і скуры. Па абодвух баках хрыбта зразаем мяса ад хваста да галавы. Калі хочам зняць скуру з рыбы, то надразаем яе каля хваста ўпоперак, а пасля нажом пад скурай знімаем далікатна, так, каб яе не прарэзаць. Некаторыя гаспадыні вельмі любяць напіхаць у скуру фарш.

Рыба будзе смачнейшая, калі мы будзем яе саліць не сухой соллю, а перад падрыхтоўкай памочым яе мінут 15 у 20-працэнтным водным растворы солі. Такім чынам не соляць рыбу, якую падрыхтоўваюць на фарш.

Гаспадыня

БУГ У АГНІ

МЫ СВАЕ...

Параілі мне наведаць Любу Млынарчук, якая жыве над Бугам у вёсцы Турна Малая.

— Яна ведала тых байцоў, што бараніліся ў дотах за Слохамі Аннапольскімі, нават есці ім насіла... — гаварыў інжынер Іван Ваўрэнцюк яшчэ летам 1979 года, у час нашай сустрэчы ў „Ніве“. Тое ж пачуў я ад яго дзядзькоў Аляксандра і Антона Палешчукоў з Турны Малой.

Люба Млынарчук з мужам Мішам (так яго называла) і ўнучкай Монікай заняты былі звозкай капусты з агарода. Папрасіў я яе ў хату, каб падключыць магнітафон. Калі выяснілася, з чым я да яе, яна рашуча заявіла:

— Не, далібог, не ўключайце гэтага свайго магнітафона! Я нічога вам не раскажу! Усё ўжо забыла. I расказваць мне няма пра што.

Я гаварыў, пераконваў.

Цётка Люба маўчала. Толькі яе твар гаварыў, як магнітафонная стужка. Відаць было, што перажывае, што ўспаміны вяртаюцца.

— Можа вам нагаварылі, што я тут... людзі маюць доўгія языкі... а я Богам клянуся...

Скрыпнулі дзверы. Увайшоў муж — Міхаіл Млынарчук.

— Вось яго пытайце, — заявіла хутка цётка Люба і прытуліла да сябе сваю ўнучку.

— Як бараніліся тут рускія салдаты? — паўтарыў маю просьбу дзядзька Міхась. — Здорава бараніліся. Я іх ведаў. Гэта ж мае аднагодкі. Яны стаялі за нашай вёскай у лесе, тут быў іх ваенны гарадок. Разам гулялі, на танцы хадзілі, наладжвалі спартыўныя спаборніцтвы, спявалі песні... Многа песень прывезлі сюды гэтыя рускія байцы: *„Катюша“*, *„Если завтра война“*, *„Мы свои, нам не надо родниться“*... Я памятаю гэтыя песні. Яны тады (і пазней) былі вельмі папулярныя.

Мы свои, нам не надо родниться,
Мы одной богатырской крови.
Наш народ переходит границы
И выходит на встречу любви.

Песня адлюстроўвала сапраўдныя думкі і пачуцці тутэйшых дзяўчат і юнакоў, сялян і сялянак. У асобах чырвонаармейцаў бачылі яны прадстаўнікоў улады, якая дазволіла „людзьмі звацца“.

У лесе між вёскай Турна Малая і Слохі Аннапольскія распалажылася тады 3 рота 17 асобага кулямётнага батальёна, якім камандаваў **А. І. Паставалаў**, а ротным камандзірам быў лейтэнант **Г. Г. Салаўёў**. Напярэдадні нямецкага нападу на граніцу яго выклікалі ў Брэст і ў доты над Бугам ён ужо не вярнуўся. Абавязкі камандзіра роты ўзяў на сябе малодшы лейтэнант **І. І. Шэўлюкоў**, а намеснікам па палітычнай частцы быў палітрук **В. К. Локцеў**, які фактычна ўзначаліў камандаванне абароны ў чатырох дотах між Слохамі і Турнай.

У архіве Міністэрства Абароны СССР захоўваецца дакумент, з якім можна таксама пазнаёміцца ў Брэсцкім музеі і які прыводзяць аўтары зборніка ўспамінаў „Буг у агні“. Гэта паведамленне камандавання **293 нямецкай пяхотнай дывізіі** аб баявых дзеяннях яе салдат у раёне вёскі Слохі.

У адным доце ў лесе на захад ад рэчкі Камянка, — пішуць немцы, — быў узяты ў палон палітрук і згодна з загадам тут жа расстраляны. Гэты палітрук прыняў на сябе камандаванне ротай, а таксама і кіраванне падпарадкаванымі ёй дотамі... Дакладна ўстаноўлена, што гэты палітрук (...) быў душой супраціўлення праціўніка ў гэтым раёне.

Гітлераўцы правідлова ацанілі заслугі смелага камандзіра. Удзельнік гэтых баёў, **Іван Нікалаевіч Шыбакоў**, камандзір аднаго з дотаў, баявы сябар палітрука, расказвае ў сваіх успамінах, што гэта палітрук Локцеў настойваў на тым, каб да канца выканаць сваю воінскую прысягу. Калі рашалася справа, ці пакінуць доты і прабівацца да сваіх, ці стаяць тут аж да смерці, палітрук Локцеў заявіў:

— Не дзеля гэтага пабудаваны доты, каб мы, байцы Чырвонай Арміі, маючы ў руках зброю, пакінулі іх ворагу.

Было гэта ў пятніцу 27 чэрвеня 1941 года, на пяты дзень вайны, калі ўсім воінам стала ўжо вядома, што не могуць разлічваць на хуткую дапамогу з усходу, калі згарэла вёска Слохі і ад куль ды ў агні загінулі шматлікія яе жыхары.

— Доўга яны тут бараніліся, — паўтарае дзядзька Міхаіл Млынарчук. — Я быў сярод тых, каго гітлераўцы ўзялі ў заложнікі. Нас трымалі на станцыі Сямяцічы. То яшчэ ў нядзелю і пазней прыганялі і прывозілі туды ваеннапалонных чырвонаармейцаў. Некаторых з іх я пазнаў. Памятаю аднаго, па прозвішчу Плаксей...

Тут цётка Люба неяк палахліва паглядзела на свайго мужа.

Кулямётчык **Плаксей**. I я ведаў гэтае прозвішча. Сустрэў яго ва ўспамінах І. Н. Шыбакова. Ён двойчы адзначыўся геройскімі подзвігамі ў час абароны дотаў на Бугу.

Але чаму гэтае прозвішча яшчэ сёння знаходзіць нейкі асаблівы водгук у сэрцы цёткі Любы Млынарчук з вёскі Турна Малая. Чаму яна так неахвотна раскрывае тайны душы той маладзенькай дзяўчыны, якой была яна ў 1941 годзе? Аб гэтым наступным разам.

Віктар Рудчык
Фота аўтара

Цётка Люба Млынарчук з мужам Міхаілам і ўнучкай Монікай заняты былі ўборкай капусты...

ТРЫБУНА чытачоў

ЛІТАРАТУРНАЯ СУСТРЭЧА

21 лістапада 1979 г. бельскі Дом культуры наладзіў чарговую сустрэчу з беластоцкімі пісьменнікамі. Прыехалі да нас Сакрат Яновіч і Ежы Плютовіч.

Пачалося ад слова С. Яновіча. Слова пра яго крокі ў літаратуру. Камерны настрой залы спрыяў дэкламацыі на музычным фоне яновічавых лірычных мініяцюр з „Zapomnielisk". Аўтар, каб перадаць „слоўную атмасферу" мініяцюр, прачытаў некалькі тэкстаў у арыгінале з „Сярэбранага ездака".

Гэты клімат задуменнасці неяк спалучаўся з выступленнем Е. Плютовіча. Аўтар паэтычнага зборніка „Niegdyś to znaczy nigdy" запрапанаваў бяльчанам матэрыял з наступнага зборніка, які выйдзе ў свет вясной н.г. пад загалоўкам „Cienie i blaski albo ciepłe obrazki".

Плютовічаўская паэзія — глыбокія роздумы. Слова тут шматграннае, слова тут кожнае неабходнае...

Пасля цікавых выступленняў пасыпаліся шматлікія пытанні ад слухачоў. Глыбока ўвайшоў у нашую памяць гэты лістападавы вечар...

Надзея Артымовіч

НЕ ПАШМАРУЕШ, НЕ ПАЕДЗЕШ

У апошні час тыя, што купілі сабе веласіпеды-складакі за 2600 зл., скардзяцца, што амаль усе часці ў веласіпедах не шмараваны з сярэдзіны, а найважнейшае, што не шмаравана цэнтральная частка, якая гоніць педалі. За некалькі тыдняў такой язды, шарыкі рассыпаюцца, лопаюцца. Пакупнік плаціць за веласіпед і не ведае (бо і аб чым жа тут ведаць?), што цэнтральная частка веласіпеда сухая, а павінна быць абавязкова пашмараваная. Нядбайныя майстры!

М. Панфілюк

ДВА БАКІ ТОЙ САМАЙ МАНЕТЫ

У нядзелю 18 лістапада я апынуўся на прыпынку ПКП у Леўках каля Бельска, дзе ў белы дзень над аконцам пры касе гарэла электрычная лямпачка. Ва ўсёй аднак пачакальні было так відна, што без ніякіх цяжкасцей можна было лічыць грошы і без таго святла. Значыць, тут дыжурнаму руху трэба напомніць аб ашчаднасці электраэнергіі.

Затое ў Бельску ў той самы дзень а гадзіне 18 не было ніякага асвятлення над аконцам у касе, а ва ўсёй цёмнай бельскай пачакальні гарэла толькі адна лямпачка, схаваная ў тытунёвым дыме. І да яе трэба было бегчы чалавеку, каб палічыць за білет. Запытаў я касіршу, чаму ля аконца так цёмна сёння? Адказала: „Бо людзі выкручваюць лямпачкі".

В. Семянюк

(Працяг са стар. 5)

АДКАЗ СТАНУЛЕВІЧУ

стракцыю? Ці ж гэты выбар можна лічыць наватарствам? Не. Гэтая паэзія ў тым рознаколерным лузе — спусташаючае пустазелле. Мо і па закону прыроды губіла яно нашы лугі, але цяпер адолелі мы яго, зааралі глыбока, каб не вылезла ніколі і света божага не бачыла. Дарма Станулевіч насміхаецца: маўляў, не пад сілу змагацца з законам прыроды. Я не адзінокі. Дарма надзяляць мяне суб'ектыўнасцю. Паэзія для мяне — гэта забаўка вольнага часу, якога ў маім жыцці заўсёды не хапае. Люблю выключна добрую паэзію і нізашто ў свеце не зыду з гэтай пазіцыі. Не ў маёй гэта натуры. На хрэн здалася мне модная плынь, гэткая брыдота. Гэтак думае і народ. Толькі не было адважных выказацца. Я не сцярпеў. Выказаў свае думкі, як умеў. Даказаў нашаму Парнасу, які (у постаці В. Шведа) лічыць нас, сялян, даўбешкамі, няздольнымі разабрацца ў сучаснай паэзіі, што разабраўся. Ведаў добра, на што іду, прадбачыў скуткі — нажыў праціўнікаў. Аднак не каюся. Дакажу народную рацыю. І з гэткім аб'ектыўным аптымізмам канчаю свой адказ.

Дзядзька Квас

НЯСЛАЎНАЯ ХРОНІКА

Трагічны выпадак у Чаромсе. 3 снежня каля гадзіны 16 Тадэуш К. з Гайнаўкі ехаў праз Чаромху „Старам-200" п'яны. Стукнуў 13-гадовую Аліну з Чаромхі, якая загінула на месцы.

ПРОСІМ ПАДУМАЦЬ

Мястэчка Орля разбудоўваецца. Суседнія даўней вёскі, як Міклашы і Кашалі, становяцца прадаўжэннем Орлі, як бы яе вуліцамі. Паблізу Міклашоў размясцілася арлянская СКР, магазіны ГСу, мясная, фабрыкі — кафлярня і бетанярня, пункт скупкі жывёлы.

Жыхары Орлі, ды і суседніх вёсак, рады, што так развіваецца раён. Толькі ў сувязі з развіццём растуць цяжкасці з даездам у Бельск і далей. Многа ж вучняў даязджае ў школу, а жыхары Орлі і суседніх вёсак патрабуюць ехаць таксама ў Гайнаўку і Беласток. Усе былі б вельмі рады і дзякавалі б, калі б дзяржаўная чыгунка насупраць вуліцы вёскі Міклашы зрабіла прыпынак для поезда, які едзе з Бельска ў Гайнаўку і наадварот. Тады б Орля зручна спалучылася б пры дапамозе ПКП са светам. Цяпер станцыя ад Орлі знаходзіцца ў трох-чатырох кіламетрах (Арлянка), ад вёскі Кашалі — 4-5 кіламетраў. Новай станцыі былі б рады і іншыя вёскі, напрыклад, Рудуты і Шэрні. На станцыю ў Міклашы ім было б бліжэй і зручней.

М. Л.

ТРОХІ ГІСТОРЫІ З ЛЕГЕНДАЙ

Старэйшыя людзі ў Тафілаўцах Дубіцкай гміны яшчэ памятаюць, што пан у іх называўся Вэлевэцкі. Нават служылі ў яго. Панская сяліба змяшчалася на ўзгорку перад вёскай, едучы з Дубічаў Царкоўных, каля рэчкі. Яшчэ сёння знойдзеце тут цэглу і камення — рэшткі будынкаў.

Пан гэты, як кажуць, пахрысціў амаль усіх дзяцей у Тафілаўцах і падаваў прозвішчы залежна ад таго, да чаго былі здольны бацькі. Вось, напрыклад, некалькі такога роду тутэйшых прозвішчаў: Корч, Жубэр (відаць бацька быў моцны, як зубр), Ціхі, Дзіда, Рыбак, Жак, Топур, Пень, Роля, Кулік, Фурса (відаць, бацька задаваўся сабой. фурса — фанабэрыя). Гэтыя прозвішчы і па сённяшні дзень засталіся. Застаўся таксама яшчэ адзін выразны след гэтага пана, адно ўрочышча — палетак, якое называецца Вэлевэччына, гэта між Дубічамі Царкоўнымі і Тафілаўцамі. Кажуць яшчэ, што перад смерцю, ці перад выездам пан гэты свой скарб утапіў непадалёк сваёй сялібы ў бяздоннай крыніцы, дзе і цяпер яшчэ дрыгва і ніколі яна не засохне. Пакуль што ніхто не знайшоў гэты скарб.

Таксама ў Грабаўцы жыў пан, толькі ніхто яго не помніць, нават яго прозвішча. Помняць толькі, што жыў таксама на ўскраіне сяла Дубічы Царкоўныя, на ўзгорку, дзе і цяпер сяляне выворваюць плугам і выкопваюць лапатамі рэшткі фундамента — цэглу і камень. Пан гэты, мабыць, быў удзельнікам студзеньскага паўстання, бо яго маёмасць ужо даўно падзялілі паміж сялянамі з Грабаўца і Дубічаў Царкоўных. З „мяцежнікамі" цар не патычкаваўся.

М. Панфілюк

УЖО ЕЗДЗІМ!

У 41 нумары „Нівы" ад 14 кастрычніка гэтага года была мая заметка, што ў Гайнаўцы вось-вось будзе гарадская камунікацыя. І вось ужо хачу падзяліцца той радасцю, якую перажывалі жыхары горада Гайнаўкі 9 лістапада. У гэты дзень адбывалася гарадская выбарная канферэнцыя ПАРП і была адкрыта першая аўтобусная лінія, якая ахапіла паўгорада. У восем гадзін раніцы на пляцы каля гарадскога ўпраўлення сабралася многа народу. Адсюль рушыў першы аўтобус, а ў ім першыя пасажыры. Трэба сказаць, што яшчэ ніводзін горад у Беластоцкім ваяводстве не мае гарадской камунікацыі. Першым была Гайнаўка. Мы разлічваем, што праз год будуць наступныя аўтобусы і другая лінія, якая ахопіць астатнюю частку горада. Гайнаўская МПК не наракае на недахоп пасажыраў.

Вялікая ўдзячнасць належыцца ваяводскім уладам, што рэалізавалі справядлівыя пастулаты гайнаўскага гарадскога кіраўніцтва і ўсіх жыхароў.

Э. Вайсковіч

Ад рэд. Шкада, дарагі карэспандэнт, што не напісалі вы, якімі вуліцамі праязджае ваш першы аўтобус. Гэта ж важна для кожнага, хто да вас прыедзе. Чакаем гэтага папаўнення ў наступнай інфармацыі.

НЕ ГОРШАЯ АД ІНШЫХ

Вёска мая называецца Стараберазова. Назву мае старую, а жывецца ў ёй па-новаму, хаця ў час вайны два разы была спалена. Цяпер гэтага не відаць. Залячыла свае раны. А ўсё дзякуючы працавітым людзям. Яны ж ведаюць, што працуюць сабе, сваім дзецям.

Ведаеце, цяпер вёскі не пазнаць. Мноства ўжо домікаў красуецца пабапал вуліцы. Паставілі іх людзі пасля вайны. Ёсць некалькі асабнячкоў двухпавярховых, якія не прынеслі б ганьбы і ў горадзе. Вуліца агароджана прыгожымі платамі. А вечарам асвятляецца, як сапраўдны горад. Некалькі калдобін толькі засталося пасля дрэнацыі, яны перашкаджаюць самаходам. Калісьці гэта направіцца. Сяляне жывуць з году ў год багацей. Тэлевізараў у вёсцы ўжо не палічыць. Амаль на кожнай хаце антэна. Вёска мае 23 легкавыя машыны, 33 уласныя трактары. Сельская гаспадарка развіваецца нядрэнна. Некалькі гаспадароў маюць карты спецыялістаў, займаюцца гадоўляй хатняй жывёлы і вырошчваннем збожжавых культур.

Праз вёску праязджае аўтобус. У адным яе канцы ёсць чыгуначны прыпынак. У другім пралягла шаша, па якой ездзяць аўтобусы Гайнаўка-Бельск. Даедзеш, куды захочаш. Выйшла з вёскі многа адукаваных людзей. Многія даязджаюць на працу ў Гайнаўку і Бельск. Тыя, што засталіся на гаспадарцы, працуюць дбайна. Вынікі іх працы відаць на кожным кроку. Аб некаторых найлепшых трэба было б напісаць у „Ніву".

Г. Мароз

Ад рэд. А калі ж напішаце?

* ✲ *

Зацікавіў мяне ліст з „Нашай пошты" К. Чабатара з Аўстраліі, у якім ён расказвае аб нерэгулярным атрымліванні „Нівы", а таксама, што мог бы напісаць пра Аўстралію ў „Ніву".

На тое, што „Ніва" даходзіць у Аўстралію са спазненнем, відаць, няма лякарства — далечыня. А вось матэрыял з Аўстраліі зацікавіў бы многіх нашых чытачоў. Гавораць жа, які прыгожы краявід там! Мы маглі б больш даведацца непасрэдна ад нашага чытача. Мы ведаем, што нашы землякі-беларусы рассеяны па ўсім свеце. Кожны з іх мае свае радасці, смуткі, сем'і. І напэўна і аб гэтым К. Чабатар хоча падзяліцца з чытачамі.

А ці ж нельга весці ў „Ніве" хоць кароценькага замежнага аддзела, калі „Ніва" ўсюды даходзіць? Варта падумаць аб гэтым. Я б адказаў: пішыце, паважаны К. Чабатар, ахвотна пачытаем.

М. Панфілюк

* ✲ *

Наш чытач з Калабжэга Дзмітры Слізень напісаў водгук на артыкул Віктара Рудчыка пад загалоўкам „А крыві салдат не шкадаваў", „Ніва", № 35 ад 2.IX.79 г., у якім закідае аўтару некаторую неаб'ектыўнасць. Ніжэй прыводзім адказ Віктара Рудчыка.

Не вельмі разумею, адкуль у вас узніклі меркаванні, што я быццам бы не даацэньваю геройства і ахвярнасці польскіх салдат. З нагоды саракавой гадавіны вераснёвай кампаніі „Ніва" памясціла тры мае артыкулы. Усе яны якраз усхваляюць подзвігі воінаў Польскага Войска, бо сапраўды, „салдат крыві не шкадаваў", як гаворыцца ў загалоўку аднаго майго артыкула.

Адначасова факт застаецца фактам, што краіна да вайны не была падрыхтавана, а супярэчлівыя загады вярхоўнага камандавання толькі паскорылі вераснёвую трагедыю. Гэтага з гісторыі мы не выкінем. Тым больш трэба нам звяртацца да ўспамінаў тых людзей, якім лёс дазволіў застацца яшчэ ў жывых, такіх, як зусім ужо хворы Яўхім Вярба з Бельска, бо іх ужо ўсё менш і менш...

З вашага лісту магу меркаваць, што і вы ваявалі. Можа захацелі б падзяліцца ўспамінамі?

Віктар Рудчык

СПЕЦЫЯЛІСТЫ З ЧЫЖОЎСКАЙ ГМІНЫ

Звярнуўся я да кіраўніка сельскагаспадарчай службы ў Чыжах Івана Янцэвіча, каб ён паінфармаваў нас аб спецыялістычных гаспадарках на тэрыторыі сваёй гміны. Такіх гаспадарак у гміне 42. І спецыялізуюцца ў розных напрамках. Маладое быдла на мяса гадуе 6 гаспадароў, малочных кароў разам з маладняком таксама 6 гаспадароў, толькі малочных кароў гадуюць 4 гаспадары, свінагадоўляй займаецца 5 гаспадароў, авечак гадуе 1, пчалаводствам займаюцца 2 гаспадары — гэта дзве вялікія пасекі, вырошчваннем алейных раслін займаецца 8 гаспадароў, а бульбу гадуюць 4 гаспадары. Насенне вырошчваюць 3 гаспадары, лён і каноплі — 2 гаспадары, а раннюю гароднііну вырошчвае 1 гаспадар.

Наступных 17 гаспадароў у гміне таксама пяройдуць на спецыялістычныя гаспадаркі. А вось яны — гаспадары з Чыжоўскай гміны, якія ў свае гаспадаркі ўвялі сучасныя метады гаспадарання: Мікалай Карпюк і Сяргей Заброцкі з Вулькі; Яўген Грыгарук, Кастусь Заброцкі, Іван Насута, Язэп Васілюк, Антон Дзмітрук, Уладзімір Заброцкі і Рыгор Артэмюк з Курашава; Яўген Заброцкі, Уладзімір Пліс, Іван Давідзюк, Пётр Заброцкі, Аляксей Саўчук, Уладзімір Заброцкі, Мікалай Магрук са Збуча; Антон Янцэвіч і Цімафей Банькоўскі з Лушчоў; Фёдар Мароз і Аляксандр Ярмоцюк з Каменя; Васіль Астапчук, Кастусь Філіманюк, Іван Сцепанюк, Іван Астапчук, Мікола Сцепанюк, Васіль Гаўрылюк з Чыжоў; Васіль Якімюк з Сапава; Чэслаў Нявінскі і Мікола Іванюк з Асоўкі; Лявон Яканюк з Шастакова; Уладзімір Тапалянскі, Уладзімір Ільяшук, Пётр Фірсюк, Мікалай Ільяшук і Аляксандр Сідарук з Клейнік, Мікалай Раманюк, Аляксей Раманюк, Аляксандр Назарук, Рыгор Асіпюк з Койлаў; Іван Яканюк, сын Івана, з Лянева; Аляксей Нікалаюк з Гукавіч; Мікалай Шышкевіч з Падрэчан.

Э. Вайсковіч

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі „КАЛІ ЯГО АДКРЫВАЮЦЬ?" „Ніва" № 42 (1234) ад 21.10.79. г.

Адказвае: GMINNA SPÓŁDZIELNIA „SAMOPOMOC CHŁOPSKA" w GRÓDKU.

W odpowiedzi na notatkę prasową pt. „Kiedy go otwierają?" Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska" w Gródku informuje, iż Klub Rolnika we wsi Bielewicze działał do dnia 19.08.1976 r. W związku ze zrezygnowaniem dotychczasowej osoby, prowadzącej powyższy klub, są trudności w pozyskaniu nowej osoby i dlatego klub w obecnej chwili jest zamknięty. Pomimo napotykanych trudności, Zarząd Spółdzielni czyni nadal starania w celu pozyskania osoby i prowadzenia działalności kulturalnej w Klubie Rolnika we wsi Bielewicze.

Wiceprezes d/s handlu
(Arkadiusz Sawicki)

Да публікацыі „БОЛЬШ ЗАЦІКАЎЛЕННЯ", „Ніва" № 36 (1228) ад 9.09.79 г.

Адказвае: URZĄD GMINY W CZEREMSZE.

W odpowiedzi informuję, że po rozpatrzeniu sprawy Ob. Sawczuk Anny zam. Kuzawa 37 gm. Czeremcha przyznano jej zasiłek jednorazowy celowy na zakup odzieży w wysokości 1500 zł. (słownie: jeden tysiąc pięćset złotych) w m-cu listopadzie 1979 roku, zgodnie z wydaną decyzją z dnia 14 listopada 1979 roku znak: 9141/65/79.

Jednocześnie nadmienia się, że Obywatelka w chwili obecnej znajduje się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej. W przypadku zakwalifikowania Ob. Sawczuk Anny do stałych lub okresowych podopiecznych, trzeba będzie skierować dzieci do Sądu o alimenta.

Wz Naczelnika Gminy
(—) M. Kulik
Sekretarz Biura

Да публікацыі: „ШКОЛЬНІКАЎ БОЛЬШ, ЗНАКАЎ МЕНШ" „Ніва" № 41 (1233) ад 14.10.79 г.

Адказвае: REJON DRÓG PUBLICZNYCH W SOKÓŁCE.

W związku z opublikowanym artykułem „Uczniów więcej, znaków mniej", dotyczącym braku znaków ostrzegawczych I-17 „dzieci" przy szkołach we wsi Babiki, Rejon Dróg Publicznych w Sokółce uprzejmie informuje: — krytyka w tygodniku „Niwa" była słuszna odnośnie szkoły, z której teren wyjścia oddalony jest w mniejszej odległości jak 30 m od krawędzi jezdni i ustawiony był tylko jeden znak I-17, a drugi wraz ze słupkiem odrzucony poza koronę drogi przez nieznanych sprawców. Znaki powyższe zostały wymienione na nowe i ustawione przy w/w szkole.

Odnośnie braku znaków przy drugiej szkole w tejże wsi, której teren wyjścia oddalony jest ponad 30 m od krawędzi jezdni, zgodnie z pkt. 2.2.13 instrukcji o znakach i sygnałach na drogach, zatwierdzony Zarządzeniem Ministrów Komunikacji, Gospodarki Terenowej, Ochrony Środowiska i Spraw Wewnętrznych z dnia 16 grudnia 1974 r. (Mon. Pol. nr 42 poz. 264) znaków I-17 nie należy ustawiać.

I Z-ca Dyrektora d/s Utrzymania
inż. Czesław Onoszko

Мініяцюры

ПАШКАДАВАЎ

Улетку Васілёк адпачываў у вёсцы, у бабулі. У выхадны дзень, ужо пад восень, па яго прыехаў бацька, каб забраць дадому.

— Можа, мы, унучак, пацалуемся на развітанне? — прапанавала бабуля.

Васілёк падыйшоў да бабулі, пацалаваў і сумна кажа:

— Бабуля, мне цябе шкада.

— Гэта чаму ж, шкада? — спытала здзіўленая бабуля.

— Калі я паеду, ты будзеш плакаць.

— А чаго я буду плакаць? — яшчэ больш здзівілася бабуля.

— Табе не будзе з кім гуляць, — адказаў Васілёк і кулём выскачыў з хаты.

НЯХАЙ АДПАЧЫВАЮЦЬ НА ЗЯМЛІ

Маці прыйшла ў хату, паклікала меншага сына і кажа:

— Віцька, ідзі ў прыстопачнік і прымайструй пад стрэшкай некалькі жэрдак. А то кураняты ўжо вялікія, і ім няма на чым сядзець ноччу.

— А чаго яны сядзяць? — запытаў сын.

— Ім жа трэба адпачыць.

— Дык няхай яны лажацца на зямлі і адпачываюць. Там ім будзе мякчэй і не зваляцца далоў, калі заснуць.

ЦІ ПРАЎДУ ПІШУЦЬ У КАЗКАХ

Сямігадовы Борка хоць і не ходзіць яшчэ ў школу, але ўжо ўмее крыху чытаць. Навучыўся ён ад старэйшай сястры. Аднойчы ён спытаў у маці:

— Мама, у кніжках пішуць праўду ці не?

— Вядома, праўду. Іначай іх ніхто не стаў бы чытаць, — адказала маці.

— А ў казках таксама пішуць праўду?

— У казках, сынок, не, там больш выдумкі.

— Няпраўда, мама. І ў казках пішуць праўду, — цвёрда заявіў Борка.

— Чаму ты так гаворыш? — пацікавілася маці.

— Бо каб у казках была няпраўда, дык іх бы не друкавалі ў кніжках.

ЯЙЦО КУРЫЦУ ВУЧЫЦЬ

Дзед падышоў да пліты, узяў чайнік і хацеў наліць у кубак гарачай вады. Раптам ён войкнуў і, паставіўшы з грукатам чайнік, стаў хукаць на руку. Да яго падбег унук Сашка і з трывогай спытаў:

— Дзед, што ты зрабіў?

— Руку апёк, — неахвотна адказаў дзед.

— Пакажы.

Дзед паказаў. Сашка глянуў на пачырванелую руку і сур'ёзна сказаў:

— Дзядуля, трэба было ўзяць анучку. Хто гэта бярэ гарачы чайнік голай рукой?

— Яйцо курыцу вучыць, — засмяяўся дзед, гладзячы ўнука па віхрастай галаве.

ПЕРАЛОМНАЕ ЛЯКАРСТВА

Дзед з пяцігадовым унукам гуляюць у „бальніцу". Дзед — „хворы", унук — „доктар".

— Што ў цябе баліць? — пытаецца ў дзеда доктар-унук.

— Ды вось, доктар, ішоў я з магазіна, паваліўся і ўдарыўся рукою аб тратуар. Баюся, каб у мяне не было пералом косці.

Унук-доктар уважліва агледзеў руку, падумаў і сур'ёзна кажа:

— Не бядуй, дзядуля. Я выпішу табе пераломнае лякарства, і табе не будзе балець рука.

Пятро Рунец

З „Весніка Задрыпоніі"

МЕРЫ ПРЫНЯТЫ

У заметцы „Недарэчныя суседзі" ішла мова аб тым, што крама, у якой прадаюцца віна-гарэлачныя вырабы ў горадзе Н., размешчана побач з дзіцячым садам, школай і дзіцячай спортпляцоўкай. Заметка абмеркавана на пасяджэнні. Вырашана перавесці ў іншую частку горада дзіцячы сад, школу і спортпляцоўку.

ПЫТАННЕ ГАПКІ

Ці можна пачаць жыццё з сярэдзіны?

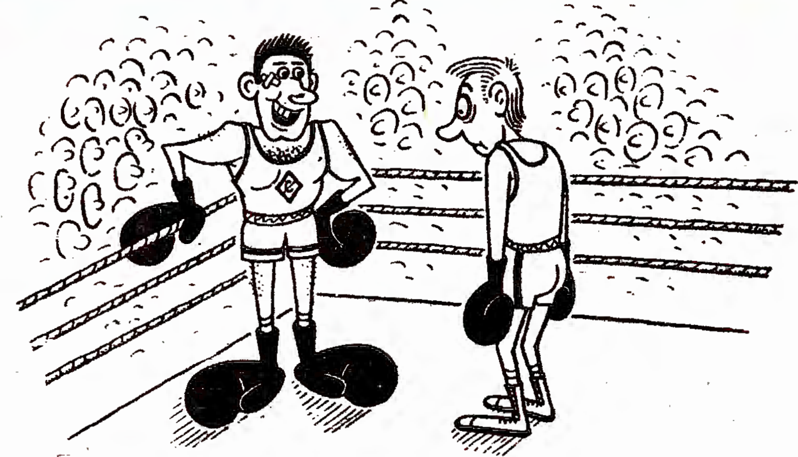

Без слоў.

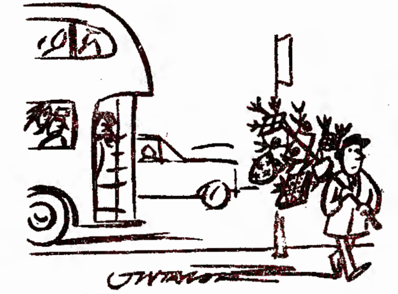

РЭПКА

Пасадзіў дзед рэпку,
Дагледаў рупліва —
Вырасла на рэдкасць,
Вырасла на дзіва
Доўгай і пузатай
На градзе за хатай.

Паляцела слава:
„Рэпка — ростам з горку!.."
Дзед не ўгледзеў нават,
Як настала ўборка —
Слаўная часіна
У працы селяніна.
І аднойчы раннем
Дзед над рэпкай гнецца:
Цягне ён, пацягне —
Рэпка ані з месца.
Дзед: — Тут трэба сіла, —
Гэтак урадзіла!

Бабка прыбягае
На падмогу дзеду:
Сіла хоць не тая,
Цягне... Але дзе там...
Клічуць яны ўнучку,
Што ў сяле гасцюе...
— Што за жарты-штучкі?!
Манікюр зглумлю я!
Жучку, калі ласка,
Кошку, потым мышку
Клічуць... Я ж не з казкі:
Я чытаю кніжку...

Ураджай сабралі —
Памаглі ім людзі! —
Рэпку згатавалі:
— Ну, абедаць будзем...
Бразь унучка кніжку
І хутчэй за лыжку.

Васіль Маеўскі

Заўсёды прыслухоўваўся да голасу сумлення. Але толькі для таго, каб зрабіць насуперак яму.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

— Ало, Франк! Я думаў, ты памёр!

— Так, распусцілі чутку, быццам я памёр, але гэта, аказваецца, пра іншага. Я, як толькі пачуў, адразу здагадаўся, што гэта не пра мяне.

*

Паліцэйскі спыняе пачынаючага вадзіцеля:

— Ці вы не бачылі знак? Тут дазваляецца ехаць толькі ў адным напрамку.

— А што, — супярэчыць вадзіцель, — ці ж я еду ў двух?

*

Размова двух жабракоў:

— Ты ведаеш, што здарылася з Джорджам?

— Не, што?

— Ён пайшоў на работу.

— Я заўсёды падазраваў, што за грошы ён гатовы на ўсё.

З ЖЫЦЦЯ ВЯЛІКАГА СВЕТУ.

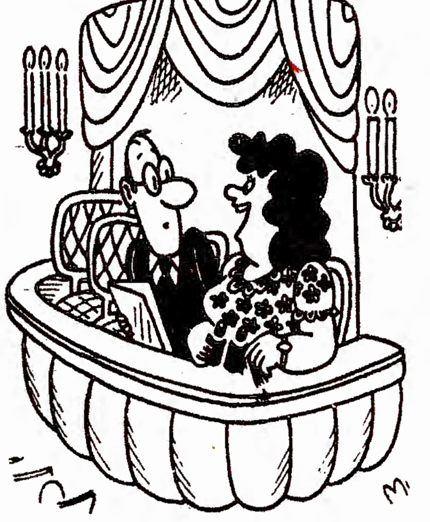

— *Ты ўжо была на гэтым спектаклі!*

— *Так, але ў іншай сукенцы!*

ХАЦЕЛІ Б

— Ты не ведаеш, Кастусь і Маланка памірыліся?

— Яны хацелі б, але на жаль, не могуць.

— Чаму ж?

— Яны забыліся, з-за чаго пасварыліся.

КОЛЬКІ ГОД

— Колькі табе год, Нэлі?

— Якое гэта мае значэнне? Калі ў мінулым годзе запалілі ўсе свечкі на маім імянінным пірагу, па адной за кожны год жыцця, палавіна гасцей самлела ад гарачыні.

У РЭСТАРАНЕ

— Я не магу есці гэтай бурды, — екардзіцца наведвальнік. — Прашу паклікаць дырэктара рэстарана.

— А навошта? — пытае флегматычна афіцыянт. — Ён не такса ма не будзе есці.

— *Скажаш, калі хопіць наліваць!*

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

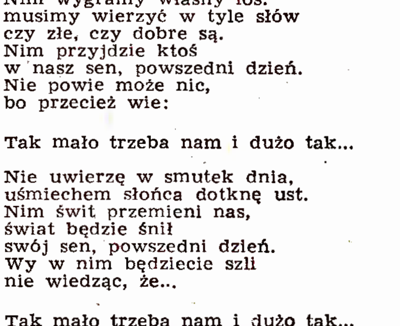

Żeby szczęśliwym być

słowa: Andrzej Kudelski
muzyka: J. Kukulski, J. Sławiński

Tak mało trzeba nam i dużo nam,
żeby szczęśliwym być, drugiemu szczęście dać
Wystarczy ciepło rąk, muśnięcie warg,
wystarczy, żeby ktoś pokochał nas.
Żeby szczęśliwym być i szczęście dać,
tak mało trzeba nam i dużo tak.

Nim wygramy własny los,
musimy wierzyć w tyle słów
czy złe, czy dobre są.
Nim przyjdzie ktoś
w nasz sen, powszedni dzień.
Nie powie może nic,
bo przecież wie:

Tak mało trzeba nam i dużo tak...

Nie uwierzę w smutek dnia,
uśmiechem słońca dotknę ust.
Nim świt przemieni nas,
świat będzie śnił
swój sen, powszedni dzień.
Wy w nim będziecie szli
nie wiedząc, że...

Tak mało trzeba nam i dużo tak...

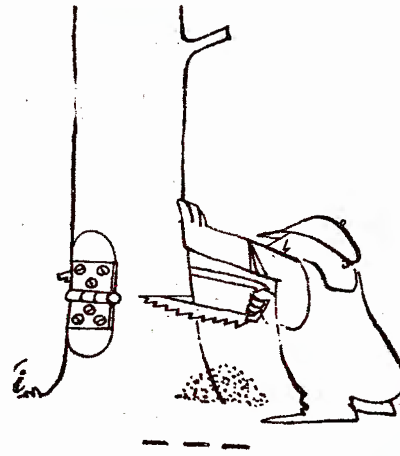

„Made in Zadrypanka".

ЧАРЫ ПАЭЗІІ

— Гэты малады паэт мне падабаецца больш за іншых.

— Што ж табе ў ім падабаецца?

— У яго такія задуменныя вочы...

ЖАРТ КОШТАМ У 30 ДОЛАРАЎ

Два жыхары Манрэаля вырашылі „па-сучаснаму" пажартаваць. Першы на сваёй грузавой аўтамашыне спыніўся каля скрыжавання, а другі падбег да машыны, ускочыў на падножку, выхапіў пісталет (стартавы, як высветлілася пазней), навёў на сябра і на ўвесь голас закрычаў, каб той ехаў, куды яму загадаюць. Адзін са сведкаў здарэння выклікаў паліцыю, і ахоўнікі парадку арыштавалі жартаўнікоў. Іх выпусцілі пасля таго, як „выкрадальнік" заплаціў штраф у 30 долараў.

МІЛЬЁН ФУНТАЎ ЗА ПРАВУЮ НАГУ

Так назвала швейцарская газета „Нойе Цюрхер цайтунг" карэспандэнцыю з Лондана аб тым, што футбольны клуб „Бірмінгем сіці", які знаходзіцца на мяжы банкруцтва, „уступае", а дакладней — перапрадае свайго цэнтральнага нападаючага Трэвара Фрэнсіса клубу „Ноцінгем форэст". Такую вялікую суму ніколі яшчэ ніводзін клуб за іграка не плаціў.

СЛЁЗЫ АЛКАГОЛІКАЎ

„У вёсцы адбудзецца сход алкаголікаў. На заканчэнне ім быў паказаны фільм аб шкоднасці спіртных напіткаў. У час кіно некаторыя нават праслязіліся ад праўдзівасці".

(З пісьмаў у рэдакцыю)

Добра, калі начальнік кампетэнтны спецыяліст, цудоўна, калі ён вызначаецца высакароднасцю ва ўзаемаадносінах — інакш кажучы: калі ён блізкі сваяк.